

ننځې افغانستان

مهرباني مهمترين اصل انسانيت است، اگر کسی از من کمکی بخواهد به این معنی است که من هنوز بر روی زمین ارزش دارم.

پانولو کونیلو

بر روی زمین چیزی بزرگتر از انسان نیست و در انسان چیزی بزرگتر از فکر او.

همیلتون

هفته نامه تحلیلی - خبری در حوزه سیاست، اقتصاد و فرهنگ

سال هشتم / شماره ۲۷۲ / سه شنبه ۷ عقرب ۱۳۹۸ هجری خورشیدی / ۲۹ اکتوبر ۲۰۱۹ میلادی / قیمت ۵ افغانی

آتش بس نقطه عطف در پروسه صلح افغانستان

Jawad Jalali (EPA-EFE)

گفتمان «صلح و عدالت» در هرات برگزار شد

۵

طالبان ولې له اوربند څخه ډارېږي؟

۷

بيست و دومين نشست حلقه نای و نوا در دیار مولانا

۹

ملل متحد: ۳۵۰ هزار افغان در نتیجه جنگ‌ها بیجا شده‌اند

ملل متحد گفته است معلوم نیست که همه کسانی که سال گذشته بیجا شده داخلی ثبت شده بودند هنوز هم در آوارگی به سر می‌برند یا به مناطقی پناهنده شده‌اند، چونکه این سازمان به بسیاری مناطق جنگی دسترسی ندارد. هرچند امسال تلاش‌ها برای پایان بخشیدن به جنگ افغانستان از طریق مذاکرات سیاسی شدت گرفته است، اما جنگ به شدت هنوز هم ادامه دارد. گفتگوها میان ایالات متحده امریکا و طالبان در اوایل ماه سپتمبر در حالی که از توافق احتمالی دو جانب سخن گفته می‌شد، از سوی رئیس جمهور ترامپ متوقف شد. اخیراً نشانه‌های زیادی مبنی بر از سرگیری گفتگوها وجود دارد. زلمی خلیلزاد، فرستاده ویژه ایالات متحده امریکا پیرامون صلح افغانستان هفته گذشته برای دیدار و گفتگو با سیاستمداران افغان به کابل سفر کرد.

دفتر هماهنگی کمک‌های بشردوستانه سازمان ملل متحد در گزارشی گفته است که از آغاز سال روان میلادی تا کنون بیش از ۳۵۰ هزار نفر در داخل افغانستان به دلیل جنگ و ناآرامی خانه‌هایشان را ترک کرده و در داخل کشور آواره شده‌اند. بنا بر این گزارش بخش زیادی از این افراد، یعنی بیش از ۱۶۵ هزار نفر از ولایت‌های شمال شرقی بیجا شده‌اند. از ماه جنوری به این سو در ۳۱ ولایت از مجموع ۳۴ ولایت افغانستان بیجاشدگان داخلی ثبت شده‌اند. بنا بر این گزارش ۵۸ درصد از بیجاشدگان را کودکان زیر ۱۸ سال تشکیل می‌دهند. در سال گذشته سازمان ملل متحد تا اواسط ماه اکتوبر حدود ۳۱۰ هزار بیجا شده داخلی در نتیجه جنگ و خشونت را ثبت و راجستر کرده بود و در مجموع سال ۲۰۱۸ این رقم حدود ۳۸۵ هزار نفر بوده است.

© DW/S. Tanha

ارگ: د چین بین الافغانی خبرو لپاره مو د افرادو لیست برابر کړی

د افغانستان ولسمشرۍ ماڼۍ وايي، په پيکينگ کې د بين الافغاني تفاهم غونډه کې د گډون لپاره د افرادو يو هر اړخيز لیست چمتو شوی او کله چې ددې غونډې تاريخ روښانه شي، دا کسان به په کې برخه واخلي. ازادي راډيو د ولسمشر محمد اشرف غني د وياند صديق صديقي ليکلي، چې د پيکينگ خبرې کله ترسره کېږي، دقیقه نېټه ونه ښوده، خو ويې ويل چې د افغانستان د دولت په استازيتوب به په کې يو هيئت گډون وکړي. "د افغانستان حکومت د بېلابېلو اقسارو سره په مشوره يو ټول شموله او هر اړخيز لیست چمتو کړی دی. کله چې د پيکينگ د غونډې تاريخ روښانه شي، دا کسان به

د مختلفو اقسارو او د افغانستان د دولت په استازيتوب د تفاهم په دې غونډه کې گډون وکړي." تر دې مخکې يو شمير لويديځو رسنيو راپور ورکړی و چې د طالبانو څو غړي، د سولې د بين الافغاني دوه ورځنيو خبرو لپاره چين ته رسېدلي دي. په استراليا کې د فارين بريف په نوم د پالیسۍ د يوه تحقيقاتي مرکز په حواله، د طالبانو دغه استازي به نن له کابل څخه له ورغلو کسانو سره خبرې کوي. خو ښاغلي صديقي دا تايد نه کړه چې غونډې د دوی استازي نن په پيکينگ کې طالبانو سره خبرې پيلوي. چيني چارواکو هم تر اوسه ددې غونډې د دقيقې نېټې په اړه څه نه دي ويلي.

نننی افغانستان در حوزه های کابل، بلخ، ننگرهار، هرات، کندز و کندهار نشر و توزیع می‌شود

کتاب لول

حق "کار" را نادیده نگیریم!

بانک جهانی هرسال زمینه و سهولت کسب وکار را در تمام کشورهای جهان رتبه‌بندی می‌کند. این بانک در درجه‌بندی تازه‌اش افغانستان را در رتبه ۱۷۳ قرار داده است، اما قبل از اینکه اندوهگین شویم و بگوئیم درجه۱۷۳ تأسف‌آور و وحشتناک است وضعیت خودما به ما حالی می‌کند که از این لحاظ در چه سطحی قرار داریم و هیچ نیازی برای مراجعه به درجه‌بندی بانک جهانی نیست. باید گفت که موارد دیگر هم است که ما را ممتاز نشان می‌دهد مانند:سطح شرمسارانه فساد، سطح ودرجه تأسفبار فقر، سطح المناک کشتار روزانه انسان‌های جامعه ما، سطح وحشتناک علم، تعلیم و تربیه و سطح غم انگیز تولید فکر در جامعه. چند چیز است که مسئله و مُعضل کسب وکار را به مفهوم واقعی آن در حاشیه قرار می‌دهد و آن را از انتظار دور نگه می‌دارد، درحالی که اضرار آن هر لحظه تن و روان جامعه را می‌آزارد. اولی، جنگ است که علاوه بر پیامدهای ناگوار و گوناگون همه‌روژه قربانی می‌شوند. جالب این است که جنگ و برخوردهای نظامی مانند پنجهٔ خونین گلولی انسان جامعه ما را می‌فشارد، اما نبود شغل (بیکاری)، نبود عاید و "معاش" مانند نیشی است که بر پای ما فرو می‌رود، پس جامعه اول باید پنجه خونین را از گلولی خودش دور کند تا خفه نشود و بعد به فکر علاج پاهای نیش خورده‌اش باشد و در چنین حالت است که جامعه ما لنگ‌لنگان با پای زخمی و نیش خورده راه می‌رود و بیشتر ناظر و نگران گلویش است تا پاهایش. دومی، سرگرمی‌ها، سردرگمی‌ها و بازی‌های سیاسی است که برای جامعه ما تدارک دیده می‌شوند مانند: انتخابات‌های ریاست جمهوری و پارلمانی، جرگه‌ها، گفتان‌ها و پروسه‌های کاذب صلح و غیره. متأسفانه تا هنوز که هنوز است پروسه‌های یاد شده از معنا و ماهیت مربوط به خودش برخوردار نشده و در قالب بازی و بازیگری ارایه و پرداخته می‌شود. در وضعیتی که ما قرار داریم نمی‌توانیم از مفهوم و پدیدهٔ "کار" به عنوان فعالیت آگاهانه انسان بخاطر نجات مادی و معنوی در جامعه سخنی در حد ادعا به‌میان آوریم، بلکه نیاز عاجل جامعه ما در حدی پائین است که ناگزیر نیاز افراد و خانواده‌ها را برای حداقل درآمد روزانه برای رهایی از فقر مطلق و نجات از گرسنگی مرکبار بازتاب دهیم. حقیقت این است که مرحله به مرحله استمرار جنگ و بحران زیربنا و تأسیسات شغل‌زا را در کشور ما نابود کرده است و ما نتوانستیم از آن‌ها حفاظت کرده، گسترش داده و مطابق به نیاز زمان خود عیار سازیم. یک حرف معروف را نباید فراموش کرد که صحت آن تا هنوز در همه‌جای دنیا ثابت مانده است و آن اینکه هرگاهی ماشین تولید کالا از گردش باز ایستد ماشین جنگ و منازعه به غرش می‌افتد. در کشور ما نیز چنین وضعیتی حکم فرماست و ماشین جنگ از اردوی عظیم بیکاران سربازگیری می‌کند. کارداران موجود جامعه از طیف‌های بزرگ آن مانند معلمین و مامورین دولت مزد بسیار ناچیز دریافت می‌کند، طیف کارداران موسسات غیر حکومتی دچار عدم مصونیت شغلی، ناپایداری وظیفه، معاشات نابرابر و تبعیض‌اند، که وضعیت زنان را می‌توان در این دایره آشفته بسیار دردآور تصور نمود. خلاصه شرایط سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی برای ایجاد شغل مصونیت ووظیفوی، تضمین بقای کسب و حرفه‌های نان‌آور بسیار ناگوار و مایوس کننده بوده و همان است که امنیت اجتماعی نیز در سطح بسیار پائین قرار گرفته است. متأسفانه که سرمایه‌گذاری های شخصی (بخش سکتور خصوصی) که می‌تواند تاجایی برای ایجاد و رونق کسب وکار ممد واقع شود نه‌تنها نایبسنده است، بلکه بنابر عوامل متعددی نمی‌تواند در این راستا موفقانه گام بگذارد. در همچو یک اوضاعی بازمه نگاه امیدوار مردم به جانب دولت دوخته است، نگاهی که با وجود درماندگی و یأس ناگزیر است امید تولید کند و بربنیاد حق دسترسی خود به زمینه کار و معیشت پایدار دست به دامن دولت گردد. در وضعیت حاضر امیدهایی برای مردم شکل گرفته‌اند، که صلح و مصالحه در وطن‌شان تحقق یافته و جنگ پایان می‌یابد، پس در این حالت امکان کاروکسب بیشتر خواهد شد، همچنان مردم امیدوار این موضوع‌اند که نتیجه انتخابات مثبت خواهد بود که می‌تواند روی زندگی آن‌ها اثر گذاشته و در بهبود و ازدیاد کسب وکار تأثیر تعین‌کننده داشته باشد. مهم، اخلاقی و مسئولانه این است که امید و حق مردم نادیده گرفته نشود، دولت و مسؤولین باید از امید و حق مردم به خاطر استحکام پایه‌های دولت و عرضه خدمات لازم به آن‌ها استفاده شایان نماید. یک حکومت مسئول می‌داند که چه قدرتی در حق و آرزوی مردم نهفته است و اگر این حق و آرزو درست درک شود، درست هدایت شود و درست پاسخگویی گردد، همه امور جامعه به خصوص موضوع کسب و کار در یک موقعیت بهتر و قناعت‌بخش‌تری قرار می‌گیرند.

د کنړ ولايت سيمه ييز چارواکي وايي چې د کنړ ولايت پر نارۍ ولسوالۍ د پاکستاني پوځيانو په توغنديزو بریدونو کې دریوو ښځو ژوند له لاسه ورکړی دی.
د کنړ د والي ویاند، عبدالغني صمیم څرگندوي چې پاکستاني پوځيانو تېره ورځ پر کنړ بریدونه پیل کړي دي او افغان ځواکونو هم ورته ځواب ورکړی دی.
ښاغلی صمیم زیاتوي: «په دغو بریدونو کې درې ښځې وژل شوې دي او یو سپین ږیری، یوه ښځه او دوه ماشومان ټپیان شوي دي. په نارۍ ولسوالۍ کې د ملکي کسانو پر کورنو توغندي لگېدلي دي.»
هغه زیاتوي چې دپاکستاني پوځیانوبریدونه لاهم دوام لري.
د والي ویاند همداراز بیانوي: «د پاکستاني پوځیانو بریدونه تېره ورځ کابو درې بجې پیل شول او د مابنام تر اوو بجو یې دوام درلود. دا بریدونه د دوشنبه ورځې

کنړ کې د پاکستاني پوځیانو بریدونو کې درې ښځې وژول شوي

اته بجې بیا پیل شول چې د ورځې تر وروستۍ یې دوام درلود»
د هغه په وینا چې پاکستاني پوځیان نارۍ ولسوالۍ ته نږدې سیمه کې د تازه پوستو د جوړولو په هڅه کې دي.
سیمه ییز چارواکي وايي چې د پاکستاني پوځیانو د بریدونو مخنیوي لپاره به سیمې ته لا ډېر افغان پوځیان واستول شي.
په همدې حال کې د هېواد ولسي جرگې د گډې خبرپاڼې په خپرولو سره دغه بریدونه غندلي او د پاکستاني پوځیانو د بریدونو د درېدو غوښتنه یې کړې ده.
خبرپاڼې همداراز له حکومت، امریکا متحده ایالاتو او نړیوالي ټولنې غوښتل شوې دي چې دغو بریدونو ته دې "جدي" پام وکړي او ستونزه دې هواره کړي.

آغاز به کار نخستین فابریکه تولید و پروسس لبنیات در دایکندی

اکبربامیانی

لبنیات در ساحهٔ ل زیر نیلی، مرکز دایکندی گفت: "خیلی خوشحال هستیم که در این کارخانه برای ما کار ایجاد شده. ما خرج خانه و اطفال مان را از این جا به دست می آوریم."
پیش از ایجاد این دو فابریکه، بسیاری از خانواده‌ها محصولات حیوانی و تولیدات شان را به دلیل نبود مراکز پروسس و تولید، فروخته نمی‌توانستند.
آگاهان امور اقتصادی نیز ایجاد کارخانه‌ها و فابریکه‌های کوچک تولیدات محلی را برای رشد اقتصاد روستایی به خصوص زنان مهم یاد می‌کنند.

به‌باور این آگاهان، دولت و نهادهای همکار برای فقرزدایی، ایجاد شغل و در آمد در روستاها؛ کارخانه‌های تولیدی کوچک را ایجاد کند تا در کنار حمایت از محصولات محلی زمینهٔ درآمدزایی نیز برای روستانشینان فراهم شود.
باقر معرفت، استاد رشتهٔ اقتصاد پوهنتون بامیان می‌گوید: "هرقدر در یک محل سرمایه گذاری شود؛ عواید مردم بیشتر می‌شود و افراد بیشتر صاحب کار شده و اقتصادشان بهبود می‌یابد."
مسوولان این دو فابریکهٔ تولید لبنیات امیدوارند که تولیدات لبنی شان به زودی به بازارهای داخلی کشور به خصوص کابل راه یابد.

گفتنی است که بیش از هشتاد درصد باشندگان ولایت دایکندی مصروف زراعت و مالداری اند. اما با آنهم به گفتهٔ مقام‌های محلی دایکندی در حال حاضر ۹۰ درصد لبنیات مورد نیاز بازار این ولایت، محصولات ایرانی و پاکستاني است.

اطلاعيه رياست حفظ و مراقبت سالنگ‌ها

به تعقيب اطلاعيه قبلې مېنې بر مسدود شدن شاهراه سالنگ‌ها به منظور مطالعات تخنيکي تونل سالنگ به اطلاع هموطنان عزيز و راننده گان محترم رسانيده ميشود:
قـرـار است که سر از تاريخ ۷ ۱۳۹۸/۰۸/۰۱ الی ۲۰ يوم اين شاهراه از ساعت ۱۲ شب الی ساعت ۶ صبح تمام ايام هفته به شمول شب های جمعه بروی تمام انواع وسائط مسافربری و باربری مسـدود گردد هر چند در پروسه قبلې دستگاه ها نسبتاً کوچک و قابل عبور وسائط مسافربری بود اما دستگاه های ايکه اکنون در نظر است بزرگ بـوده و قابل عبور هيچ نوع وسايـط نـمـيـباشد بـنـآ از هموطنان عزيز خواهشمنديم که رفت و آمد خویش را طوری تنظيم نمايند که در طول روز از اين مسير عبور کنند در غير آن شـشـب هنگام در هردو طرف سالنگ ها متوقف ميگردند.

سفر زلمی خلیلزاد به کابل

زلمی خلیلزاد، نماینده ویژه آمریکا برای صلح افغانستان به تاریخ ۲۷ اکتوبر سال روان میلادی وارد کابل شده و با محمد اشرف غنی رئیس جمهوری، عبدالله عبدالله رئیس اجرایی و شماری دیگر از شخصیت‌های سیاسی افغانستان دیدار کرده‌است.

صدیقی، سخنگوی رئیس جمهوری درباره جزئیات سفر آقای خلیلزاد و دیدارش با آقای غنی ابراز نظری نکرد. او گفت در این باره باید از خود آقای خلیلزاد پرسیده شود، ولی "برای حکومت افغانستان و رئیس جمهوری صلح پایدار و حفظ ارزش‌های ۱۸ ساله اولویت دارد."

فرستاده ویژه آمریکا در این سفر لیزا کورتیس، مشاور رئیس جمهوری آمریکا در امور جنوب آسیانیز همراهی می‌کند. آقای خلیلزاد در ۹ ماه گذشته سرگرم تلاش برای رسیدن به توافقی صلح با گروه طالبان بوده‌است. دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا خواهان پایان دادن به جنگ افغانستان و اخراج نیروهایش از این کشور است اما این تصمیم او مخالفانی در واشنگتن نیز داشته‌است. برخی‌ها خروج قطعی از افغانستان را به معنای افتادن مجدد این کشور در دام بنیادگرایی و تبدیل شدن آن به محل فعالیت گروه‌هایی می‌دانند که برای امنیت کشورهای غربی و آمریکا خطرناک‌اند.

فعالانی در داخل افغانستان نیز نمی‌خواهند شاهد قطع حمایت‌های آمریکا از کشورشان و از دست رفتن دستاوردهایی باشند که در زمینه‌های حقوق بشر، آموزش و دموکراسی حاصل شده‌است. آقای خلیلزاد گفته‌است نقش افغان‌ها برای رقم زدن سرنوشت آینده شان مهم است. ماه گذشته در پی آنکه دوطرف اعلام کردند در آستانه یک توافق هستند، یک حمله خونین گروه طالبان در کابل منجر به کشته شدن ۱۲ نفر از جمله یک سرباز آمریکایی شد و دونالد ترامپ مذاکره با طالبان را پایان یافته اعلام کرد.

مزیت‌ها و موانع آتش بس در پروسه صلح

آتش بس؛ نقطه عطف در پروسه صلح افغانستان

عبدالاحد برین مهر

شما نمی‌توانید زیاد فعال باشید پس بهتر است پیشنهاد آتش‌بس را بپذیرید، سؤال دیگر این است که آیا این برای طالبان به‌صرفه خواهد بود که ریسک آتش‌بس را به بهای شکستن تسلیم سنگین و موضع آه‌نین خود بپذیرند، چیزی که اراده و اذهان بسیاری از اعضای صفوف آن‌ها را مغشوش و خدشه دارد خواهد ساخت.

به‌یقین که نادیده گرفتن فشارهای متعدد و خواست جامعه جهانی هم برای طالبان حالا که به‌عنوان طرف مذاکره مطرح هستند دشوار است، اما باید گفت که در گذشته طالبان همه خواست‌ها، فراخوان‌ها و فشارهای جامعه جهانی را برای قطع خشونت، تأمین آتش‌بس و مذاکره مستقیم با دولت افغانستان به‌سادگی رد کرده و به آن وقعی نگذاشته است.

حقیقت این است که مبارزه خشن، انجام عملیات دهشت افکنانه خونین و اعمال تندروری و افراطی‌گری طالبان توانسته است که این گروه را در سطح جهانی مطرح کند، امریکا آن‌ها را به حیث یک‌طرف مذاکره‌کننده بپذیرد و وجهه این گروه از یک گروه دهشت افکن تروریستی به "واقعیت جامعه افغانی" تغییر کند و آن‌گونه که پیش‌بینی می‌شود قرار است این گروه در آینده سیاسی افغانستان هم سهم قابل‌ملاحظه داشته باشد، پس عقل سلیم هیچ‌گاه نمی‌پذیرد که این گروه از وسیله و برگ برنده خود (افراطیت و دهشت افگنی) دست کشیده و به آتش‌بس تن دهد الی اینکه اتفاقی مهمی به نفع آن‌ها صورت گیرد.

چنین به نظر می‌رسد که اگر طالبان و حامیان بین‌المللی‌شان به آتش‌بس تن بدهند باید اول اطمینان حاصل کرده باشند که سهم قابل‌توقع آن‌ها در نظام سیاسی افغانستان محفوظ بوده و اطمینان پیدا کرده باشند که نظم قدرت در افغانستان طوری رقم خواهد خورد که فقط به نفع آن‌ها تمام خواهد شد و این در حالی است که مذاکرات بین‌الافغانی که تعیین‌کننده سرنوشت آینده و نظام سیاسی آینده افغانستان است آغاز نشده و مشکل است حدس زد و پیش‌بینی نمود که این مذاکرات چه نتایجی را به بار خواهد آورد. اما این سؤال ذهن مردم را موربانه وار خواهد خورد و این بیم سایه‌وار آن‌ها را دنبال خواهد کرد گروهی که می‌خواهد فقط به‌وسیله جنگ، دهشت و اعمال خشونت‌آمیز به قدرت برسد و یا در نظام سیاسی سهم گردد چه آینده‌ای را برای وطنشان رقم خواهد زد.

را به آتش‌بس وادارد یاخیر، اما آنچه تا حال روشن است این بوده که آن‌ها شرط بزرگ و سختی برای آتش‌بس گذاشته‌اند که گذشتن از آن برایشان آسان نیست، چون آن‌ها همواره گفته‌اند تا قوای خارجی در افغانستان حضورداشته باشد آتش‌بسی در کار نخواهد بود و اما دور از اراده آدمیان طبیعت هم‌سخنی با جنگ دارد؛ حدیث زمستان و فصل سرما برای جنگ چیز دیگری است و آن‌گونه که تجربه‌شده است در فصل زمستان جنگ تا اندازه زیادی کاهش پیدا می‌کند، هرچند که در دوسال اخیر به‌اندازه سال‌های قبل کاهش نداشته، ولی طالبان کوشیده‌اند با تمرکز بر شهرهای بزرگ من جمله پایتخت و پوسه‌های امنیتی محلات حملات زیادی انجام دهند و این امر هم درست موازی و هماهنگ با تشدید مذاکرات صلح امریکا با طالبان و برگزاری چندین نشست بین‌المللی پیرامون صلح افغانستان بوده است، اما سؤال اساسی این است که آیا اتحادیه اروپا، دولت افغانستان نشست چهارجانبه مسکو و احتمالا نشست چین از لطف طبیعت و یخبندان چون فرصتی مدد خواهند جُست اند تا فشار لازم بر طالبان وارد آید که آتش‌بس را بپذیرند و احتمالا طالبان هم به‌عنوان حسن نیت آن را قبول کنند؛ البته این‌یک سؤال فرضی است، چون دیده می‌شود جامعه جهانی به‌گونه‌ای به طالبان حالی می‌کند که فصل سرما فصل جنگ نیست و به شکل طبیعی هم

انجام دهند تا محیط مناسب برای صلح ایجاد شود، شرط اساسی دولت افغانستان برای آغاز مذاکره با طالبان را که عبارت از تأمین آتش‌بس است اعلام نمود.

هرچند که این درخواست و موضع دولت افغانستان چیز جدیدی نیست، اما در هماهنگی با اتحادیه اروپا می‌تواند معنی بیشتر پیدا کرده و فشار مضاعفی بر طالبان وارد کند. از سوی دیگر دومین نشست چهارجانبه پیرامون صلح افغانستان به تاریخ ۲۶ اکتوبر سال روان میلادی با ذکر این موضوع مهم در اعلامیه این نشست پایان یافت که طرف‌های جنگ در افغانستان فوراً سطح خشونت‌ها را کاهش داده و اجازه دهند زمینه مذاکرات صلح فراهم شود. همچنان در نشست چهارجانبه مسکو برای صلح افغانستان گفته‌شده است: انتظار آن می‌رود که در جریان مذاکرات بین‌الافغانی آتش‌بس برقرار شود.

قرار بود کشور چین نیز در روزهای آتی یک نشست را به خاطر صلح افغانستان راه‌اندازی کند، اما به دلیل اینکه تیم مذاکره‌کننده دولت افغانستان ساخته و آماده نبود این نشست به تعویق انداخته شد. بدیهی به نظر می‌رسد که در نشست چین هم یکی از پیشنهادات طرف دولت افغانستان، پیشنهاد دولت چین و سایر کشورهای اشتراک‌کننده این نشست، برقراری آتش‌بس و احتمالا آغاز مذاکرات بین‌الافغانی خواهد بود.

حال باید دید که فشارهای متعدد می‌تواند گروه طالبان

آتش‌بس میان طرف‌های جنگ در افغانستان مانند "نوشدارویی" است که می‌تواند قبل از "مرگ سهراب" فرارسد و جان بسیاری از جنگجویان دوطرف جنگ و نیز جان و مال بسیاری از غیرنظامیان را از نابودی حتمی نجات بخشد و این در حالیکه که روزانه حد اوسط بین ۳۰ الی ۵۰ تن شامل نیروهای امنیتی دولت افغانستان، جنگجویان طالب و مردم مُلکی به اثر درگیری‌ها جان خود را از دست می‌دهند.

حتی اهمیت و مزیت یک‌روزه آتش‌بس را همه می‌دانند، اما باید دید که چیز مهم‌تر از آتش‌بس چیست که مانع آن می‌شود و نمی‌گذارد تفنگ‌ها خاموش و جان‌ها در امان بمانند؟ جواب این سؤال را در قدم نخست می‌توان در استراتیژی جنگی طالبان یافت و سپس در استراتیژی حامیان طالبان در سطح دولت‌های حامی‌شان نیز ردیابی نمود. باید گفت که بزرگترین برگ برنده طالبان چه در صورت منتفی بودن مذاکره صلح با دولت افغانستان و دولت امریکا و چه در جریان و آستانه مذاکرات صلح، جنگ و فقط جنگ با شدت بیشتر آن است.

طالبان و حامیان داخلی و خارجی آن‌ها مشی صلح و مذاکره خود را بر این قاعده استوار کرده‌اند که هرقدر در میدان جنگ خوب بدرخشند و تلفات سنگین بر نیروهای دولت وارد نمایند و هرقدر ساحات بیشتری را از کنترل دولت خارج کنند به همان اندازه به‌مثابه یک‌طرف معتبر و نیرومند جدی گرفته‌شده و برحسب چنین قدرت و اعتبار خود را مستحق دانسته و طالب امتیازات بیشتر سیاسی می‌گردند.

متأسفانه تمام تلاش‌های گذشته جامعه بین‌المللی و دولت افغانستان در راستای تأمین آتش‌بس با طالبان چه در جریان مذاکرات صلح امریکا با طالبان و چه در جریان نشست‌های بین‌المللی روی صلح و مصالحه افغانستان ناکام بوده و طالبان هیچ‌گاهی به‌عنوان حسن نیت و اذعان بر صادق بودنشان برای انجام یک مذاکره نتیجه‌بخش و مثبت حرکت امیدبخشی را انجام نداده و آتش‌بس را نپذیرفته‌اند.

نهاد "وزارت دولت در امور صلح" که جایگزین شورای عالی صلح افغانستان گردیده است بعد از آنکه نمایندگان اتحادیه اروپا با زلمی خلیلزاد نماینده امریکا برای صلح افغانستان به تاریخ ۲۲ اکتوبر سال روان میلادی در بروکسل دیدار داشته و از همه طرف‌ها خواستند که اقدامات فوری برای کاهش خشونت و تلفات غیرنظامیان

د سولې حکومتي هڅې ولې بې نتيجې دي؟

محمد داود وفا

د کوردانو په شان له یوې مخې ونه وځي او که داسې وکړي، نو یو ځل بیا به جگړه پرېږدي. ډېره اوږده جگړه به ونښلي. گاونډیان به هم په کې راشکېل شي. د افغانستان حکومت د سولې او ټیکو لپاره ددغو مسلو په ستراتیجیک عمق سر نه خلاصوي او که یې سرخلاص وي، نو بې دا وسه نه ده پوره چې د امریکا سر پرې خلاص کړي. که څه هم چې امریکا هم وخت نا وخت د مسوولیت خبره کوي، خود سولې له هڅو ښکاري چې امریکا هغومره پر افغان حکومت باور نه کوي، لکه چې د حکومت او خلکو تمه ده. د افغانستان حکومت ته فعاله ډیپلوماسي په کار ده، سملاسي ټول سیاستوال راټولول او له هرې خوا فشار اچول په کار دي، چې د سولې هڅې یونه یو ډول مثبت نتیجه ورکړي. داسې ویل کیږي، چې په حکومت کې دننه اړخونه د سولې په تړاو سره یوه خوله نه دي، ځکه خو له طالبانو سره د سولې د خبرو لپاره د کسانو ټاکنه کې پڅ دی او ځان اړوي راوړي. دا خبرې له دې امله هم مهمې دي، چې همدا اوس اجراییه ریاست هم د حکومت جز دی او باید د سولې منطقوي خبرې د هغوی په سلا هم وشي، چې په دې توگه دریځونه ډېرېږي او د کسانو ټاکنه گرانېږي. که داسې وي، چې د کورنیو اختلافونو له وجې د سولې په اړه د حکومت دریځ کمزوری وي، بیا نو د افغانستان د خلکو حق دی چې ویوېښتي ولې د واک او قدرت په سر شخړه د سولې د وروسته کېدو وجه کېدی شي؟

هڅو نتیجه ور نه کړه. دا نه هېروو چې د افغانستان سوله گڼ بهرني او کورني اړخونه لري، خو یولوی اړخ په حکومت باردی. که څه هم چې هېوادمشر ډېره هڅه کوي چې له امریکا سره ښه اړیکې وپالي، خو د سولې په مسله کې یې ورسره اختلاف راغی، په تېره چې د امریکایي سرتېرو د وتلو خبره شوه، اوس که سوله نه راځي او امریکایي سرتېرې وځي، دې مسلې د هېوادمشر او امریکا دریځ سره مخالف کړی دی. ځکه خو امریکا هم د افغانستان په اوسني حکومت هغومره باور نه کوي، لکه چې د افغانستان د خلکو تمه ده. خلک ډارېږي چې امریکا لکه د سوریې

دی چې نتیجه څه راوځي؛ خو تر انتخاباتو مخکې لا پڅ و. د افغانستان حکومت د یوې ملي اجماع په جوړولو کې پاتې راغلی دی. هېوادمشر که له یوې خوا ځان یو دانا عالم او پروفیسر بولي، دا به وي، خو په ټولنه کې له خلکو سره چلن او داسې برخورد کول چې هغه خلک پرځان راټول کړي، لږگران کار دی. هېوادمشر په دې برخه کې بریالی نه دی، په کار ده چې لږ تېز شي او ټول هغه اړخونه پرځان راټول کړي چې کار ترې جوړېږي.

د افغانستان حکومت د سولې لپاره لویه جرگه هم جوړه کړه، جرگې پرېکړه لیک وړاندې کړ، خو بیا هم د سولې حکومتي

په پام کې وه چې په چین کې د سولې څو اړخیزه ناسته جوړه شي، تیاری ورته شوی و او بېلابېلو اړخونو خپل لېستونه چمتو کړي و، خو د افغانستان حکومت هغه وخت خبر شو چې دا موضوع رسنیو نشر کړه. دا کار به قصدا یا سهوا و، خو د افغانستان د حکومت دریځ ډېر وروسته څرگند شو. او اوس دادی دا ناسته وځنډېده. د افغانستان حکومت د سولې په برخه کې په منطقوي او نړۍ وال کچه پڅ دی. چارواکي ظاهراً غواړي چې هرڅه سم پرمخ لاړ شي، خود ټیټ ظرفیت په وجه هڅې ناکامی ته نژدې دي. د افغانستان ولس مشر د ملي او منطقوي اجماع خبرې کوي، خو دا اجماع عملا نه ده رامنځته شوې، هسې څه لږې هڅې شوي، د سولې اووه مادیزه طرحه د سولې شورا چمتو کړې او له خلیلزاد سره گوري.

له یوې خوا که د امریکا او طالبانو د خبرو په ځنډېدو د حکومت دریځ لاپسې پڅ شو، نو له بلې خوا یې له مخکې نه هم هڅې کمزورې دي. حکومت صرف د مسایلو او پېښو په وړاندې دریځ نیسي، خو په خپله په کې مداخله نه کوي، چې حالات په سم لوري بوتلای شي. دا لویه ستونزه ده. په افغانستان کې د موجودو مشرانو زړونه له حکومت نه چندان ښه نه دي او په مخالفت کې یې ولاړ دي. د پخواني ولسمشر په مشرۍ چین ته د دومره لوی هیات تگ او په دې اړه د حکومت له خوا د استازو نه معرفۍ ستونزه ده. دا سمه ده چې حکومت په انتخاباتو کې بوخت دی او منتظر

"حکومت دې د چین تر څنګ نورو هیوادونو ته هم د جلعوزو د صادريدو زمینه برابره کړي"

سیف الله حیات

ده چې په هیواد کې دننه دې زمونږ لپاره د فابریکو په جوړولو سره ددې زمینه مساعده شي چې ښه او بد ټول مال په مناسب قیمت وباسو ځکه ډیر کله زمونږ د ښوحاصلاتو خرڅلاو زر وشي خو دا نور لږ کمزوری مال بیا پاتي وي» ددې برخې د تجارانو او نورو کاورباریانو تر څنګ په خوست ولایت کې د اړوندې برخې حکومتي مسولین هم د نورو کالونو په پرتله دا ځل د جلعوزیو حاصلاتو او هم یې د افغان حکومت په مرسته په قانوني توګه بازار موندنې ته خوښ دي او وايي، ددې تر څنګ چې له قانوني لارو نورو هیوادونو ته انتقال کیږي او له مخې یې ډیره ګټه په لاس راځي، ورسره بله مهمه خبره داده چې دا ځل به د ټولو هغو جلعوزیو د حاصلاتو کره شمیر معلوم شي چې هر کال له افغانستان څخه صادريږي.

په خوست ولایت کې د سوداګرۍ خونو ریس نواب امیرزی په همدې تړاو وايي که افغان حکومت وتوانیږي چې دا رامنځ شویو پرمختګونو سربیره ځینې نورې اسانتیاوې رامنځ ته کړي له دې سره به د هیواد ملي اقتصاد هم پیاوړي شي او هم به ورسره ډیرو خلکو ته د کاري فرصت زمینه هم برابره شي او زیاتوي چې د ددې برخې د ټولو کاروباریانو او تجارانو ټولې ستونزې یې د مرکزي حکومت سره شریکې کړي دي، چې ژر به حل لارې هم ورته پیدا شي. د سواګرۍ خونو رئیس نواب امیرزی یې په تړاو وړاندې داسې وايي:

« مونږ په څو ځلې په لوړه کچه د حکومتي مسولینو سره د ددې برخې د سوداګرو ستونزې او غوښتنې شریکې کړي دي، ددوی ټولې ستونزې حل کیدونکي دي؛ ځکه په اوس وخت کې چې کومه توجو د هیواد جمهور رئیس دې برخې ته کړې ده او جلعوزي یې د تورې طلا په نوم یاد کړي دي دغه توجو ډیره دپام وړ ده اوزه دا وایم چې جلعوزي د هیواد د راتلونکي ملي اقتصاد د تقویت لپاره ډیر ښه صادرات دي » سره له دې چې جلعوزي د هیواد د یو شمیر نورو ولایتو تر څنګ د لویې پکتیا په غرونو کې په زیات شمیر حاصل وړکوي او دلزامو اسانتیاوو د نشتون له امله یې غوټۍ تر پخیدو وروسته لږ ته ایښودل کیږي، په ډیرې ساده طریقې سره څښل کیږي او دانې یې د مشرانو ، ځوانانو او میرمنو تر څنګ د ماشومانو په مرسته په لاس ورڅخه ایستل کیږي او تشې غوټۍ کارېګرو خلکو ته د اجورې په توګه وړکول کیږي، خو ددې برخې د سوداګرو او نورو کاورباریانو غوښتنه دا ده چې د فابریکو په جوړولو سره دې ګڼ شمیر اسانتیاوې رامنځ ته شي تر څو یې کار اسانه او خلکو ته په کې د مناسب کار زمینه برابره شي او له مخې به یې ډیره ګټه په اسانۍ لاس ته راوړل شي.

بل لورته په خوست ولایت کې د جلعوزیو د اتحادیې مسولین وايي چې افغان حکومت دې یوازې له چین هیواد سره د یادې میوې د هوايي دهلیزونو له لارې په خرڅلاو بساینه نه کوي بلکې دننه په هیواد کې دې د نورو ډیر شمیر اسانتیاوو د رامنځ ته کېدو تر څنګ د نورو اسیايي او اروپايي هیوادونو سره د خرڅلاو قراردادونه وشي تر څو له دې چارې سره د هیواد د ملي اقتصاد په بډاینه کې هم اغیزمن رول ولوبول شي.

په دې هکله د خوست د جلعوزیو اتحادیې مسول شهزاد څدران وايي چې تر بل هر وخت ددې افغاني حاصلاتو ارزښت ساتل شوی خو غوره خبره دا ده چې د نړۍ د پرمختللو ډیر شمیرهیوادونو سره ددې میوې د خرڅلاو او هم په هیواد کې د ننه د ګڼ شمیر اسانتیاوو د رامنځ ته کیدو قرار دادونه وشي.

او په خبره یې چې تر دې مهاله په هیواد کې د جلعوزیو د پروسس او بسته بندۍ په برخه کې لازمې اسانتیاوې نه دې رامنځ ته شوي.

په دې تړاو شهزاد څدران وړاندې داسې زیاتوي:

« په اوس وخت کې زمونږ د حاصلاتو د خرڅلاو قرار داد تر ډیره د چین هیواد سره دی، خو که د نورو اسیايي او اروپايي هیوادونو سره هم داسې زمینه برابره شي دا به ډیره ښه شي، ځکه تجارانو ته به ددې زمینه مساعده شي چې له کوم هیواد سره یې زړه غواړي د خرڅلاو قرار داد وکړي دوی به وکولای شي، زمونږ بله مهمه غوښتنه دغه

ددې تر څنګ چې د جلعوزیو کاروباریان د افغان حکومت دې اقدام ته چې د لومړي ځل لپاره یې د جلعوزیو افغاني حاصلات په خپل نوم نورو هیوادونو ته د انتقال لړۍ پیل کړې خوشبینه کړي ورسره همهاله د اړوندې برخې تجاران او نور کاروباریان د افغان حکومت څخه غوښته کوي چې د ننه په هیواد کې ورته لازمې اسانتیاوې برابرې کړي تر څو یې له مخې ګټه له دې څو چنده زیاته شي.

په دې هکله د اړوندې برخې یو بل تجار محمد عارف همت له افغان حکومت څخه غوښتنه کوي چې دننه په هیواد کې دې د جلعوزیو د پروسس او بسته بندۍ لوي مرکزونه جوړ شي تر څو افغان حکومت او د جلعوزیو کاروباریانو ته ډیره ګټه په لاس ورشي .

دنوموړي په‌خبره‌چې‌داخل‌دده‌په‌شمول‌د‌جلعوزیو‌ټول‌کاروباریان‌خوښ‌دي،‌ چې‌ د‌ خپلو‌ حاصلاتو‌ ډیره‌ ګټه‌ په‌ لاس‌ ورځي. محمد عارف همت له افغان حکومت څخه غواړي:

« تیر کال چې مونږ څومره جلعوزي صادر کړي وو دا ځل د هغو څو چنده نورو هیوادونو ته انتقال کوو، زه د افغان حکومت څخه ډیر زیات مندوي یم چې زمونږ د حاصلاتو لپاره یې د خرڅلاو قانوني لار پیدا کړه خو زه بیا هم له حکومتي مسولینو څخه غواړم چې په هیواد کې دننه دې د جلعوزیو د پروسس فابریکې جوړې کړې تر څو ډیرو خلکو ته پکي د کار زمینه مساعده شي او هم د دې لپاره چې د راتلونکي ډیر وخت لپاره جلعوزي ښه وساتل شي په ولایتو او مرکز کابل کې دې سړې خوني جوړې شي »

وروسته له هغې چې له افغانستان څخه د جلعوزو د غیر قانوني صادريدو مخه تر ډیره ونيول شوه او افغان حکومت د جلعوزو ارزښت او ګټې ته په کتو د هوايي د هلیزونو له لارې د نړۍ لویو هیوادونو سره ددې میوې د خرڅلاو قرار دادونه لاسلیک کړل.

په خوست ولایت کې د جلعوزیو تجاران او نور کاروباریان وايي، چې ورسره همهاله یې قیمتونه لوړ شوي دي او په ملیونونو افغانۍ ګټه په لاس ورځي.

جلعوزي د هیواد د یوشمیر نورو ولایتو تر څنګ د لویې پکتیا په غرونو کې هغه پیدا کېدونکي با ارزښته او ګټوره مېوه ده، چې موده وړاندې په غیر قانوني ډول ګاونډیو هیوادونو په ځانګړې توګه ډیره برخه یې پاکستان هیواد ته صادریدله او بیا به په ډیره ټیټه بیه خرڅېدل، خو دې وروستیو کې افغان حکومت د جلعوزیو په غیر قانوني صادريدو سخت بندیز ولګاوه او د هوايي دهلیزونو په مرسته یې د چین هیواد تر څنګ د څو نورو هیوادونو سره په لوړه بیه د خرڅلاو قراردادونه وکړل، چې د تجارانو په خبره له دې چارې سره د جلعوزیو د غیر قانوني صادريدو مخه ونيول شوه او ورسره یې قیمتونه هم لوړ شول.

د جلعوزو تجاران د افغان حکومت دې اقدام ته چې د هوايي د هلیزونو له لارې یې د جلعوزو صادړول پیل کړي خوشبینه کړي دي او په خبره یې چې اوس هیڅوک زړه نه ښه کوي، چې په غیر قانوني توګه جلعوزي صادر کړي. د جلعوزو یو تن تجار محمد انور وايي چې تر بل هر وخت دا ځل یې ډیره ګټه په لاس راوړې او هم یې له قانوني لارې خپل افغاني حاصلات نورو هیوادونو ته انتقال شوي دي. نوموړی د افغان حکومت دې اقدام ته چې په بشپړه توګه یې د یادې میوې په قاچاقي توګه د انتقال مخه ونيوله خوشبینه کړی او وايي چې دا ځل یې د تیر کال په پرتله درې برابره جلعوزي نورو هیوادونو ته په قانوني توګه انتقال کیږي چې ډیره برخه یې تر دې وخته انتقال شوې هم ده. په هکله یې وړاندې محمد انور داسې وايي :

« روان کال زمونږ ۴۵۰۰ ټنه جلعوزي نورو هیوادونو ته انتقال کیږي په داسې حال کې چې تیر کال ټول زمونږ ۱۴۵۰ ټنه جلعوزي انتقال شوي وو، بله د خوښۍ خبره دغه ده چې دا ځل هیڅ جلعوزي پاکستان او نورو هیوادونو ته په غیري قانوني توګه نه دي انتقال شوي خو څو میاشتې وړاندې د ترکیه هیواد د کار ګو عمومي رئیس وعده راسره وکړه چې زمونږ جلعوزي به د هوا له لارې زمونږ په خپل ولایت کې پیږي خو د خوست ولایت په هوايي میدان کې بیخي ډیر شمیر ستونزي دي دا باید په اساسي ډول ورغول شي تر څو زمونږ حاصلات له خپل ولایت څخه انتقال شي »

نګرانی از شیوع مرض سیاه سرفه در بامیان

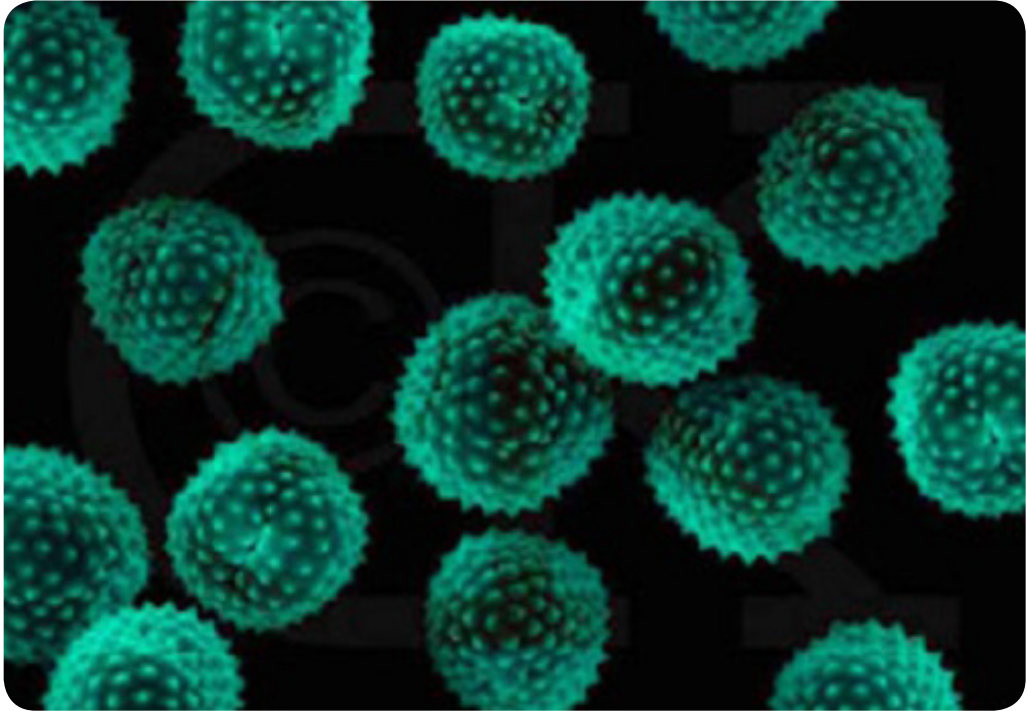
اکبر باميانۍ شهر باميان

مرض اقدام انجام نشده است: "متأسفانه هنوز اقدام نشده و قرار گزارش‌ها در ساحات لیگان، زیر کوه لیگان، درننگ، میانه بند، گنده قول و سیاه سو موچک سیاه سرفه شیوع یافته است". اما ریاست صحت‌عامه بامیان با تأیید شیوع این بیماری می‌گوید که تیم صحنی به ساحه اعزام شده است تا واکسین‌های آن را تطبیق کند.

سیدعلی آقا، ایوب ناصری، رئیس صحت‌عامه بامیان گفت: "چند کیس مثبت پیدا شده که تیم ما به ساحه رفته. ۳۰ نفر مصاب است و ۳۳ نفر مشکوک شناسایی شده اما ما دوا و تیم صحنی را اعزام کردیم و به ساحه رسیدگی شده است". آقای ناصری گفت که این مرض تا کنون تلفات جانی به دنبال نداشته است.

اما باشندگان ساحات شیوه قل و زیر کوه لیگان ولسوالی ورس می‌گویند که هنوز تیم صحنی ریاست صحت‌عامه بامیان به ساحه نرسیده است.

داکتران می‌گویند که سیاه سرفه از جمله امراض ساری است که شیوع آن در نزد اطفال زیر ۶ سال خطرات جدی را به دنبال دارد و باید اطفال مصاب به آن به مراکز صحنی تحت مراقبت‌های جدی قرار گیرند.

برخی از باشندگان ورس بامیان می‌گویند که تنها در قریۀ "شیوه قول" و "زیر کوه لیگان" این ولسوالۍ، بیش از ۷۰ کودک به مرض سیاه سرفه مبتلا شده اند.

باشندگان ولسوالۍ ورس گفته اند که اگر به وضعیت این کودکان رسیدگی نشود، ممکن این بیماری تلفات جانی نیز در پی داشته باشد. امین دانشیار، یکی از باشندگان محل می‌گوید که مراکز صحنی به دلیل کمبود امکانات و نداشتن واکسین سیاه سرفه هنوز به تداوی این بیماران اقدامی نکرده است.

آقای دانشیار افزود"دوای کافی در مراکز صحنی پیدا نمی‌شود. چندین طفل که وضعیت صحنی شان خراب شده بود به ساحۀ پلاس دایکندی منتقل شده و دیروز مردم در ساحات غرب ولسوالی ورس نیز از شیوع این بیماری نگرانی کردند".

باشندگان محل مدعی اند که نزدیک به یک‌صد کودک و زن در ساحات مختلف ولسوالی ورس از یک هفته بدینسو با این بیماری دست و پنجه نرم می‌کنند.

محمدحسن اسدی، عضو و سخنگوی شورای ولایتی بامیان از شیوع این بیماری در چندین منطقه خبر می‌دهد. اسدی می‌افزاید که هنوز برای جلوگیری از گسترش این

گفتمان «صلح و عدالت» در هرات برگزار شد

صلح مثبت زمانی پایدار می شود که عدالت اجتماعی تأمین گردد

نصرت رحیمی - هرات

اقتشار جامعه به منابع و امتیازها است. او با مرور تاریخی تطبیقی در آرا و اندیشه دانشمندان عنوان نمود که در خلال تحول فکری، تقریباً تمام اندیشمندان رابطه تنگاتنگی بین صلح و عدالت اجتماعی ارزیابی نموده‌اند. او افزود که از افلاطون و سقراط گرفته تا اندیشمندان معاصر به‌صورت تلویحی و گاه صریح، صلح را در گرو تضمین عدالت اجتماعی می‌دانند.

آقای عرفان در بخشی از صحبت‌هایش صلح را در قالب دسته بندی گالتونگ به مثبت و منفی تقسیم نمود و افزود که صلح مثبت تنها با تضمین عدالت اجتماعی ممکن می‌شود. او اما در مورد روند صلح افغانستان گفت که در این روند ابهام‌هایی وجود دارد، اما این واقعیت ثابت‌شده است که خشونت در افغانستان تنها مردم این کشور را متأثر نمی‌سازد. به باور آقای عرفان، اگر افغانستان ناامن باشد، تردیدی نیست که منطقه و جهان آسیب پذیر می‌گردد. از همین رو، صلح افغانستان به‌عنوان یک مسئله جهانی در حال طرح شدن است. او اضافه کرد: «باید به خاطر داشت که صلح هم هزینه دارد و هم قربانی. برای تحقق صلح باید از بعضی وضعیت‌ها انصراف داد و بعضی‌ها را حداقل برای مدتی بخشید. باید ارزش‌های ملی و پایدار را بر ارزش‌های فردی اولویت داد و بایستی آینده را دید و دست از دامن گذشته برداشت». بخش پایانی گفتمان به پرسش و پاسخ اختصاص داشت. طوری که شرکت‌کنندگان پرسش‌های مشخصی را در مورد صحبت‌های متخصصان مطرح نمودند و آن‌ها نیز به پرسش‌ها پاسخ دادند.

و سایر بازیگران است. اما به گفته او، تاکنون تلاش‌های دولت افغانستان از نداشتن چنین پالیسی رنج می‌برد. آقای وحیدی در ادامه افزود: «نمادهای فرهنگی و بارهای معنایی آن‌ها باز تولیدکننده روحیه خشونت و دیگر هراسی است. تحقق هم‌پذیری فقط از مجرای تغییر نمادها و معناهای نهفته در آن ممکن می‌گردد. از طرفی، جامعه افغانی از شکاف‌های عمیق چندلایه و جدی رنج می‌برد. این وضعیت جامعه را در برابر منازعات به‌شدت آسیب‌پذیر می‌سازد».

در همین حال داکتر داوود عرفان باورمند است که عدالت بر صلح ترجیح دارد. زیرا به گفته او، صلح زمانی معنی واقعی پیدا می‌کند و پایدار می‌شود که عدالت اجتماعی تأمین‌شده باشد. به باور او، عدالت اجتماعی به معنای دسترسی تمامی

از سوی جرگه بزرگ زنان اشاره کرد و افزود که زنان با صدور این قطعنامه به جهانیان فهماند که دیگر قرار نیست، زنان در روندهای سیاسی ازجمله صلح منفعل عمل کنند و ما شاهد حضور فعال آنان در عرصه‌های گوناگون هستیم. در بخش دیگر برنامه، پنبلی با حضور پوهنیار احمد حامد وحیدی استاد جامعه‌شناسی دانشگاه هرات و داکتر داوود عرفان استاد دانشگاه برگزار شد. آقای وحیدی به‌ضرورت صلح اجتماعی در کشور پرداخت. او باورمند است که صلح اجتماعی بر صلح سیاسی ارجحیت دارد. هرچند که به گفته او امکان تأمین صلح اجتماعی در نبود صلح سیاسی وجود ندارد، اما صلح اجتماعی باید در محراق آجندای روند مذاکرات صلح قرار داشته باشد. آقای وحیدی افزود که صلح اجتماعی فرایند بسیار بلندمدت است و نیازمند سیاست‌های راهبردی حکومت

دفتر میدیوتیک افغانستان با همکاری بنیاد فریدرش ایبرت به روز پنجشنبه (۲ عقرب) گفتمانی را زیر عنوان «صلح و عدالت» در ولایت هرات برگزار کرد. در این گفتمان بیش از هشتاد تن از فعالان رسانه‌ای، اعضای جامعه مدنی، نویسندگان، استادان دانشگاه، دانشجویان و جوانان شرکت داشتند. در این برنامه روی چالش‌ها و فرصت‌های فراوری صلح و عدالت اجتماعی در افغانستان بحث تخصصی صورت گرفت.

در آغاز، امام‌الدین همدرد مسئول برنامه‌های دفتر فریدریش ایبرت ضمن معرفی این نهاد، در مورد ضرورت و اهمیت این گفتمان صحبت نموده، هدف اصلی آن را گردآوری و بازتاب دیدگاه مردم در سطوح تصمیم‌گیری عنوان نمود.

در ادامه نشست حامد سرفرازی مسئول هماهنگی دفتر میدیوتیک هرات اشاره به فعالیت‌ها و اهداف این مرکز داشت و افزود که دفتر میدیوتیک افغانستان علاوه بر فعالیت‌های رسانه‌ای، در راستای تأمین عدالت اجتماعی و گسترش حقوق بشر در قالب گفتمان‌های مدنی نیز فعال است که تدویر این گفتمان، نمونه‌ای از فعالیت‌های آن است. در ادامه برنامه، بانو انیس سروری رئیس امور زنان ولایت هرات، ضمن پرداختن به دستاوردهای وزارت امور زنان و این ریاست در راستای زنان و صلح، گفت: «صلح برای ساکنان کشور به‌ویژه زنان یک نیاز است. به گفته او، زنان باید در نشست‌های مختلف صدایشان را به گوش بازیگران روند صلح و جامعه جهانی برسانند. خانم سروری در ادامه صحبت‌هایش به قطعنامه صادرشده

بررسی موانع اجتماعی – فرهنگی تحقق صلح عدالت اجتماعی

گفتمان صلح و عدالت اجتماعی در خوست برگزار شد

مرکز نشراتی افغانستان امروز

در هم‌زمان مسئولیت‌های خود را در قبال این پروسه متوجه شوند. به گفته او صلح زمانی در کشور تأمین خواهد شد که از افراطیت جلوگیری شود و مثبت‌گرایی، تحمل و فرهنگ گذشت در جامعه نهادینه شود.

همچنان عالم صافی استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه خوست در مورد چالش‌های که در مقابل عدالت اجماعی قرار دارند صحبت نموده گفت که در یک ونیم دهه گذشته در مورد عدالت اجتماعی کارهای قابل‌ملاحظه صورت گرفته اما هنوز هم در بخش تطبیق عدالت اجتماعی مشکلات و موانعی وجود دارد و این روند را مختل می‌کند.

اشتراک کنندگان این برنامه، کارهای انجام‌شده در مورد صلح و عدالت اجتماعی را ستایش کردند و در ضمن یادآور شدند که هنوز هم یک تعداد افراد و نهادها آگاهانه و یا ناآگاهانه به‌مثابه عدالت اجتماعی توجه نمی‌کنند و به‌گونه‌ای لازم مسئولیت خود را انجام نمی‌دهند. لذا آنان تأکید کردند نهادهای فعال، نهادهای جامعه مدنی و طبقه روشنفکر باید دست‌به‌دست هم داده به مردم آگاهی دهند و با راه‌اندازی چنین برنامه‌ها زمینه به بحث و گفتگو را فراهم کنند.

اشتراک کنندگان و اعضای پنبلی در صحبت‌هایشان تأکید کردند که این نشست‌ها باید به گونه دوامدار برگزار شوند تا انگیزه صلح واقعی در جامعه ایجاد و تقویت شود. به گفته آنان برای تأمین عدالت اجتماعی تلاش‌های فردی و اجتماعی نیاز است و همه باید مسئولیت‌هایشان را به گونه‌ای درست انجام دهند.

استاد دانشکده حقوق و عالم صافی استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه خوست در مورد صلح و عدالت اجتماعی صحبت کردند و به پرسش‌های اشتراک کنندگان پاسخ ارائه کردند.

آقای وحدت به گونه مفصل در مورد ارزش‌های صلح، چالش‌ها، تضادها، فرصت‌ها و درعین‌حال گفتگوهای جاری صلح صحبت کرد و افزود که تأمین صلح زمانی ممکن خواهد شد که این روند برای همه مردم تعریف و ظرفیت پذیرش آنان در میان آنان ایجاد و تقویت شود، تا بتوانند صلح را برای خود تعریف و تفسیر نمایند و

موضوعات مختلف در پیوند به این روند به دور نگه‌داشته شده و قدرت تصمیم‌گیری را از آنان گرفته است.

رییس اطلاعات و فرهنگ خوست افزود که عدالت اجتماعی نیز هم‌طراز صلح یک موضوع مهم و ضروری است که باید جوانان در مورد آن آگاهی داشته باشند. او افزود، کوشش‌های که در این زمینه صورت گرفته باید ارزیابی شود و نواقص و کاستی‌ها مشخص شوند، تا نقاطی که تأمین عدالت اجتماعی را به مشکلات مواجه می‌سازد، شناسایی شوند.

در بخش دیگر برنامه ربانی وحدت

این بخش نقش خود را ایفا نمایند.

در همین حال محمدانور زاهد رییس اطلاعات و فرهنگ خوست، از مرکز میدیوتیک افغانستان و نهادهای همکار این مرکز به خاطر تدویر این نشست تشکری کرد و افزود که عدالت اجتماعی یک موضوع حیاتی در جامعه است که باید به آن پرداخته شود. به باور آقای زاهد، در رابطه به صلح به‌اندازه کافی کار صورت گرفته که نهادهای مختلف در این روند سهم دارند. اما به گفته او عدم اشتراک جوانان و بانوان در این روند یک کاستی جدی در این زمینه است. زیرا به گفته آقای زاهد، این اقشار از

گفتمان صلح و عدالت اجتماعی از سوی مرکز میدیوتیک افغانستان با همکاری مالی موسسه FES در ولایت خوست برگزار شد. استادان دانشگاه، چهره‌های علمی، فعالان جامعه مدنی، دانشجویان جوانان و بانوان در این نشست اشتراک کرده بودند.

در بخش نخست این گفتمان، سیف‌الله حیات مسئول اجتماعی و رسانه‌ی میدیوتیک خوست در مورد ضرورت و اهمیت این نشست صحبت نموده و از اداره FES جهت همکاری تخنیکی و مالی در زمینه برگزاری این گفتمان قدردانی کرد.

آقای حیات در ادامه صحبت‌هایش در مورد صلح و عدالت اجتماعی و نهادهای و سازمان‌ها ازجمله میدیوتیک افغانستان که در این زمینه کار می‌کنند معلومات ارائه کرد.

در ادامه برنامه فاروق جان منگل استاد دانشگاه شیخ زاید خوست نیز در مورد صلح و عدالت اجتماعی صحبت نمود و افزود که برای توضیح یک موضوع در ابتدا باید مسائل به‌صورت درست آن تعریف شود. آقای منگل افزود که هرچند برای تأمین صلح دائمی در کشور نقش تمامی اقشار جامعه مهم است، اما در این بخش علمای دینی، منتقدین قومی، اعضای جامعه مدنی، جوانان و زنان نقش مهم و حیاتی دارند.

آقای منگل افزود که برگزاری چنین نشست‌ها و بحث‌ها برای آوردن صلح واقعی در کشور یک ضرورت است و برای رسیدن به این هدف بر علاوه شهرها این نشست‌ها در قریه‌ها و مناطق دور دست نیز برگزار شود، تا مردم عام نیز از مفهوم واقعی صلح آگاه و در

"بلخ کې د سولې او ټولنيز عدالت ناسته ترسره شوه"

د ملتونو مشترک باورونه ټولنيزې سولې ته لاره هواره ولی شي

(رحیمی – مزار شریف/ ژباړه: امید اذک

څخه د وتلو لپاره د یوې ځانګړې تګلارې نه لرونکی دولت له هغه څخه ښه دی چې هیڅ دولت ونه لرو. د پوهنتون دغې استادي د ټولنیز عدالت په اړه د ټولنیزو پوهانو د تګلارو په اړه وویل، دغه پوهان تر اوسه په دغه اړه د یو فرمول په کشف او وړاندې کولو باندې نه دي توانیدلي، چې پر بنسټ یې ټولنیزې سولې ته ورسېږو. ددې ټولو سره سره هغه په دې باور ده چې د تل پاتې ټولنیزې سولې مولفې په پنځه محورونو څرخي، چې د فرهنګي، حقوقو، هوساینې او د ټولنې تامین، اقتصادي حقوق، سیاسي او قضایي حقوق دي. ددغه ناستې په بله برخه کې ګډونوالو ددغه موضوعاتو په اړه ځینې پوښتنې مطرح کړې، چې د پتل د غړو له خوا ورته ځوابونه ورکړل شول. د ننني افغانستان اونیزې مدیر مسول ښاغلي ضیاالدین صدر د ناستې د ارزونې په توګه وویل، د افغانستان تر ټولو لویه موضوع، د ټولنیزې او انساني نامنۍ موضوع ده، چې دغه نامنۍ به د سولې سبب نه شي، مګر دا چې په واقعي توګه ټولنیز عدالت تامین شي. هغه زیاته کړه، چې په ټولنیزو جوړښتونو او آن د هیواد د قوانینو په رګونو کې هم تبعیض شتون لري. ښاغلي صدر زیاته کړه، چې میدیوټیک او fes نهاد په دې هڅه کې دي، چې دغه ناستې ته ورته په نورو ولایتونو کې هم برنامې تر سره کړي، تر څو د تبعیض او ټولنیز عدالت د مسئلې هغه سرنځونه، ضررونه او فرصتونه نخبګانو ته وړاندې کړي تر څو هغوی په خپل نوبت سره دغه موضوعات په خپلو ټولنو کې د نورو تر غوږونو ورسوي.

ښاغلي فردي، زیاته کړه چې دفسادسره مبارزههم دټولنیزې سولې په تامین کې اغیزمن او مهم رول لري، ځکه چې همدا موضوع د افغانستان سوله په جدي توګه ننگولی شي. د بلخ پوهنتون استادي اعلي ماريا رهين، د ټولنیزې سولې په ټینګښت کې د سیاسي احزابو او حکومت د نقش په اړه په تفصیلي ډول خبرې وکړې. آغلې رهين، د ټولنیزې سولې د تعریف، تل پاتې سولې ته د رسیدو د تګلارې او مولفو په توګه د ټولنیزو علومو د څېړنو ارزونه او په سیاسي او ټولنیزه برخه کې د هغه په نقش باندې خبرې وکړې. میرمن رهين، سولې ته د رسیدو لپاره د ټولنیزو علومو د تګلارې د ارزونې په اړه وویل، پوهان ددغه څېړنو پر بنسټ دې پایلې ته رسیدلي دي، چې د یو بد او له بحرانونو

قوانین او نورو... په برخو کې ډیر کارونه تر سره شوي دي. د بلخ پوهنتون استاد احمد جمشید فردي، هم د سولې او ټولنیز عدالت د دغه ناستې له ویناوالو څخه و، چې د سولې او ټولنیز عدالت په اړه یې په لنډه توګه خبرې وکړې. نوموړي د امریکا د سولې د ملي اکاډمۍ د سولې د نظري چاوکټ په استاد وویل، ډیری هیوادونه چې کله د سولې په اړه خبرې کوي، نو یوې سیاسي سولې ته د رسیدو په هڅه کې وي، په داسې حال کې چې د هرې تل پاتې سولې بنیاد او بنسټ ټولنیزه سوله ده. ښاغلي فردي زیاته کړه، په افغانستان کې هم د سولې محور او سوله جوړونه سیاسي ده، ځکه سیاسي سوله په برنامې باندې نه څرخي او د ټولنې له متن څخه نه ده پورته شوې، په همدې خاطر سبوتاژ کیږي.

بلخ کې د سولې او ټولنیز عدالت تر عنوان لاندې ناسته ترسره شوه. دغه ناسته د بلخ میدیوټیک له خوا او د (FES) په مالي مرسته ترسره شوه، چې د پوهنتون د استادانو، د مدني بنسټونو مسولینو، د بشري حقونو فعالانو، ټولنیزو فعالانو، محصلینو، ځوانانو او د بلخ د فرهنګیانو په ګډون ۱۰۰ کسه فعالانو په کې برخه اخیستې وه.

په پیل کې د بلخ میدیوټیک همغږي کوونکي ښاغلي شفیع رحيمي ګډونوالو ته دښه راغلاست او منني ترڅنګدجګړې، فساد، بې عدالتي په اړه ګډونوالو ته لنډې خبرې وکړې. د FES د برنامو مسول امام الدین همدرد ددغه بنیاد د هدفونو او فعالیتونو په اړه خبرې وکړې. ښاغلي همدرد وویل، دغه بنیاد په ۱۹۲۵ کال کې رامنځته شو، چې پیل یې د ولسواکۍ د پراختیا لپاره و، چې تر اوسه پورې له ۱۱۰ هیوادونو څخه په ډیرو کې خپلې نمایندګۍ ګانې لري.

ښاغلي همدرد زیاته کړه، چې د ایبریت بنسټ په ۲۰۰۲ کال کې په افغانستان کې د دموکراسۍ د هڅونې، د ځوانانو او نجونو پیاوړې کولو او د ټولنیز عدالت په برخه کې د ملي او بین المللي سازمانونو سره په کار پیل کړ. عبداللطیف علي پور په بلخ کې د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون د سیمه ییزې څانګې په استازې توب په تیرو ۱۷ کلونو کې ددغه کمیسیون له خوا په بلخ، سرپل جوزجان او سمنګان کې پر کاري بهیر رڼا واچوله. هغه ټینګار وکړ چې د بشري حقونو (دروغتیا په برخه کې خپل حق ته لاسرسی، ښوونه اوروزنه، دیان اورسنیوازي، وضعي

"فقر او جګړو تر وخت مخکې زیرون کچه لوړه کړې"

احمد لودین

اګاهي تر لاسه کولو زمینه برابره کړي. په دې اړه د هلمند د عامي روغتیا رئیس ډاکټر عبدالاحد حازم وايي چې دوی ددغه ستونزې د مخنيوي کوښښ کوي، نوموړي وويل: "په هلمند کې به خامخا تر وخت مخکې ماشومانو زېږون زیات شوی وي، خو موږ د دغې ستونزې د مخنيوي له پاره د هلمند په ټولو کلینکونو کې د تغذیې پروګرامونه شروع کړي دي." ډاکټر حازم وايي چې دوی د دغسې ستونزې د مخنيوي له پاره د مېندو او کوچنیانو د تغذیې له پاره ځانګړي مشاورین، درمل او ځانګړي غذاوي لري، تر څو تر وخت مخکې ماشومانو او مېندو ته یې ورکړي. نوموړي وویل چې ډېر ژر به دغه مشکل ته د پای ټکی کښېږدي او هڅه به وکړي چې په ټول هلمند کې تر وخت مخکې ماشومانو د ستونزې د کنټرول له پاره د تغذیې اړوند پروګرامونه پلې کړي. همدا راز د بست روغتون د ماشومانو د برخې مسؤل ډاکټر محمد داؤد نصرت هم وايي، چې په هلمند کې تر وخت مخکې ماشومانو کچه لوړه ده او دوی د دغسې کوچنیانو له پاره په بست روغتون کې څلوېښت بستره اچولي دي. نوموړي وویل: "موږ په بست ولایتي روغتون کې د اطفالو په څانګه کې د پریماچور ماشومانو یا هغه نوزادان چې تر یوې میاشتې کم عمر ولري جلا پونټ لرو. موږ په څلوېښت بستره کې حتی تر اويا پورې ماشومان لرو چې تر پخوا یې کچه ډېره زیاته شوې ده." د روغتیا پوهانو د څېړنو له مخې په هغه مېندو کې تر وخت مخکې کوچنیانو د زېږولو احتمال زیات وي چې په شکرې یا زړه ناروغیو اخته وي. د هیلت لاین روغتیايي ویب پاڼې د معلوماتو له مخې، هغه مېرمني چې د پښتوګو او فشار ناروغي لري هم تر وخت مخکې کوچنیان زېږوي. دغه ویب پاڼه کې د حمل په جریان کې د سالمې غذاۍ نه شتون، د نشه یي توکو استعمال، غیرقانوني درمل استفاده کول، شراب څښل، د بولو د سسټم خرابوالی، وزن زیاتوالی او یو شمېر نور هغه فکتورونه یاد کړي چې د تر وخت مخکې د ماشومانو د زېږون سبب کېږي.

ډیره شوې ده، نا امنۍ او نه پوهاوی یې تر ټولو ستر لاملونه دي، دلته اکثریت وخت داسې ښځې راځي، دا ډول زیږون سخت تاوانونه لري، ځکه چې ماشوم د مور په نس کې خپله ټاکلې موده نه وي پوره کړې، د بدن غړي یې د پوخوالي مرحلې ته نه وي رسیدلی او کله چې وزیږي نو ماشوم ډیر کمزوری وي او نه وده کوي او نه هم سالمه روغتیا لري چې بیا نو په ژوند کې د ډیرو ستونزو سره مخ وي او سخت کړاوونه ګالي.» ډاکټر فرشته په دې برخه کې د رسنیو او د مسجدونو له لارې د عامه پوهاوي تګلاره ډیره اړینه بولي او ټینګار کوي که چیرې خلک همداسي له اګاهي لیري پاتې شي نو ډیر امکان سته چې دا ډول ستونزې نورې هم ډیرې شي، په دې برخه کې تر ټول ډیر د کورنیو مشران مسوولیت لري چې خپلو ښځو ته د

نوموړې وایي، یو کال مخکې یې د ۷ میاشتو په نس ماشوم هغه وخت وزېږوی، کله چې یې د کور سره نژدې یوه لویه چاودنه وشوه او دا یې سخت و وپړوله. نوموړې وایي چې د چاودنې د ویرې یې د ملا دردونه زیات شول، کله چې ډاکټر ته ولاړل، ډاکټر وویل چې کوچنۍ بې ځایه شوی او باید ته عملیات شي، هغه وو چې عملیات شوې وه او ماشوم یې تر وخت مخکې وزېږوی. لعل بي بي وایي، چې اوس یې ماشوم د خوارځواکۍ سره مخ دی، نه وده کوي او نه هم خواړه په هضمیت رسولای شي، چې ټوله کورنۍ یې د جدي ستونزو سره مخ کړې ده. د هلمند ښځینه ډاکټرانې د دا ډول ماشومانو زېږیدل خورا خطرناکه بولي او وایي، چې اکثریت وخت د زېږون پر مهال د مور او ماشوم د مرګ سبب کیدای شي. ډاکټره فرشته صدیقي وایي:«رشتیا هم دا ستونزه دلته

د هلمند روغتیايي مسؤلین وایي چې په دغه ولایت کې تر وخت مخکې د ماشومانو د زېږون کچه زیاته سوې ده. دوی وایي، فقر او درانه کارونه هغه عوامل دي، چې له مخې یې ښځې تر وخت مخکې ماشوم وزېږوي. د دغه ولایت په روغتونونو کې دا مهال تر ۷۰ زیات هغه ماشومان بستر دي چې تر وخت مخکې زېږېدلي دي او په دغو ماشومانو کې د ځینو هغو دژوندي پاته کېدو چانس ډېر کم دی. په هلمند کې تر وخت مخکې د ماشومانو زېږېدو انډېښنې زیاتې کړي. د عامي روغتیا مسؤلین که څه هم د دغو ماشومانو کره شمېر نه لري، خو وایي چې د تېرو کلونو پر پرتله یې په شمېر کې زیاتوالی راغلی دی او زیاتوي چې ډیری د ولسوالیو ښځې تر وخت مخکې ماشومان زېږوي. د مسؤلینو د معلوماتو له مخې، دا مهال اويا تنه ماشومان په روغتونو کې بستر دي چې ډېرو کمو هغو ته یې د ژوندي پاتې کېدو هیلې شته. شفیقه د هلمند د موسی قلعو ولسوالۍ اوسېدونکې ده. نوموړې یوه له هغو مېندو څخه ده چې تر وخت مخکې یې ماشوم زېږولی دی. نوموړي ننني افغانستان ته وویل: "په کور کې یوازې یم. خاوند مې سهار په خواړۍ پسې ځي. د کور درانه او کوچني کارونه را د غاړې دي. د حمل په وخت کې مې هم درانه کارونه کول. ډاکټر راته وایي چې درانه کارونه ددې سبب شوي چې ماشوم تر وخت مخکې وزېږي." همدا راز د ناوې ولسوالۍ یوې اوسېدونکي ننني افغانستان ته وویل چې ډاکټرانو د کوچني تر وخت مخکې د زېږېدا لامل ذهني فشار او چاغښت ورښوولی دی. گل سیکه وایي چې وزن یې تر ټاکلي اندازې زیات دی او همدا راز په کور کې له یو شمېر جنجالونو سره هم لاس او گریوان ده. د نوموړې په وینا، د ذهني فشار له امله نه ده توانېدلې چې خپل روغتیا ته سمه پاملرنه وکړي. د هلمند د لښکرګاه ښار د باباجي سیمې اوسیدونکې لعل بي بي بیا هغه ښځه ده چې د بې چاودونو له ویرې یې تر وخت مخکې کوچنی زېږولی دی او دا مهال یې ماشوم سالمه روغتیا نه لري. لعل بي بي وایي چې د کور سیمه یې ناامنه ده او هر وخت دلته جګړې وي، بې چاودنې او دوی سخت ویرېږي.

حقوق بشر: تلفات ملکی فاجعه بار است

در این گزارش آمده است که تمام طرف های درگیر قوانین بشری را رعایت نکرده اند و به غیرنظامیان آسیب رسانیده اند، اما عامل بیشترین تلفات غیرنظامیان طالبان هستند. در گزارش کمیسیون مستقل حقوق بشر آمده است که ۷۵ درصد غیرنظامیان در حملات طالبان، ۳ درصد در حملات داعش و ۱۱ درصد در عملیات نیروهای طرفدار دولت صورت گرفته است.

کمیسیون مستقل حقوق بشر از تمامی گروه های درگیر جنگ در افغانستان می خواهد که قوانین بین المللی بشر دوستانه را رعایت کرده و به حفظ غیرنظامیان تلاش کنند. این کمیسیون از مخالفات مسلح حکومت نیز خواسته است تا از حمله بر مکان های عامه دست بکشند. رعایت موازین حقوق بشردوستانه بین المللی، آتش بس، آغاز گفتگوهای صلح، خودداری از جنگ در مناطق مسکونی، عدم استفاده از مردم به عنوان سیر انسانی، پیگرد عدلی عاملان نقض حقوق بشر و اقدامات بیشتر برای تامین امنیت مردم از سوی دولت از مواردی اند که کمیسیون حقوق بشر افغانستان برای حفاظت از افراد ملکی به طرف های درگیر مطرح کرده است.

یافته ها نشان می دهد که میزان تلفات در میان زنان، ۱۶۸ درصد و میزان تلفات در میان کودکان ۲۶،۴۷ درصد افزایش یافته است. آمار این کمیسوین نشان می دهند ۵۷۸ زن و ۱۶۳۴ کودکان کشته و زخمی شده اند.

ماه اول سال ۱۳۹۷ هشت درصد افزایش داشته است.

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در این گزارش، میزان تلفات زنان و اطفال در شش ماه نخست سال ۱۳۹۶ را با مدت مشابه در سال گذشته مقایسه کرده است. این

کمیسیون مستقل حقوق بشردر گزارش تازه تلفات افراد ملکی را در افغانستان فاجعه بار عنوان کرده است. یافته های این کمیسیون نشان می دهد که در شش ماه نخست امسال بیش از ۶۰۰۰ تن به شمول زنان و کودکان کشته و زخمی شده اند. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان روز دوشنبه در گزارش تازه ای از افزایش تلفات غیرنظامیان در شش ماه اول سال ۱۳۹۸ خورشیدی ابراز نگرانی کرد. در این گزارش آمده است که همزمان با گفتگو های صلح در این شش ماه جنگ شدت گرفته و تلفات زیادی به مردم ملکی وارد شده است.

یافته های این کمیسیون نشان می دهد که حملات انتحاری، ماین های جاسازی شده کنار جاده، جنگ زمینی، ترور، حملات هوایی ، شلیک راکت و حملات شبانه از عوامل عمده افزایش تلفات ملکی در این کشور به شمار می روند. بر بنیاد مستند سازی کمیسیون مستقل حقوق بشر در شش ماه نخست سال ۱۳۹۸ هجری خورشیدی ۶۴۸۷ فرد ملکی کشته و زخمی شده اند که از این میان یک ۱۶۱۱ تن کشته و ۴۸۷۶ تن دیگر زخمی شده اند. گزارش این کمسیون می افزاید که این رقم نسبت به شش

طالبان ولې له اوربند څخه ډارېږي؟

د سیاسي چارو له ځوان شنونکي ښاغلي انتظار خادم سره ځانگړې مرکه

منځه ولاړ شي، دا هغه څه دي چې طالبان يې ددوی پر وړاندې بې باوره کړي دي.
اڅک: طالبانو هر کله د اوربند پر وړاندې منفي غبرگون ښودلی دی، تاسو هم په دې اړه وضاحت ورکړ، مگر په دې څو ورځو کې داسې ښکاري چې طالبان د پردې تر شاه د اوربند په اړه له ښکیلو خواو سره کومې موافقې ته رسيدلي دي او په دې اړه د سيمه ييزو او نړيوالو قوتونو له خوا هم په همغږۍ سره خبرې کيږي، ددغه نرمښت او منلو علت څه شی دی، څه وشول؟

خادم: اوربند په خپل ذات کې پنځوس فيصده د طالبانو د ماتې په معنی ده، يعنې طالبان په تکتیکي لحاظ په همدې باور دي.

دا چې طالبانو ولې پخوا اوربند ته غاړه نه ايښوده او اوس لږ ملايمت ښيي، گمان دا دی چې امريکايانو په يو ډول طالبانو ته اعتماد ورکړی دی، چې کوم شکوک تاسو په موږ باندې لرئ، هغه ناسم دي او يا هم که چيرته موږ فرار کوو تاسو ته دغه ضمانتونه د گيلې، يا د شکوې يا د اعتراض ځايونه دي، چې تاسو پرې باور کولی شئ او موږ چې کومې وعدې درسره کو، که مو پوره نه کړل نو بيا ملامت يو.

د طالبانو او امريکايانو ترمنځ د سولې کومه معامله چې لغوه شوه، نو له هغه وروسته يو شمير پټي او ښکاره ناستې وشوې.

مثلا په پاکستان کې د طالبانو، خليلزاد او پاکستاني چارواکو تر منځ ناسته، همدا رنگه د امريکا، چين روسيې او پاکستان ناسته، چې په هغه کې د امريکا لپاره چين، روسيه او پاکستان يوخوله و، چې بايد تاسو خبرې بيرته شروع کړئ. هلته امريکايانو ته دا هم ويل شوي و، يوازې دانه چې خبرې شروع کړئ؛ بلکه داسې يو ميکانيزم رامنځته کړئ چې په هغه کې د اعتماد فضا رامنځته شي، نو فکر کوم چې د طالبانو لپاره به يو شمير اعتماد سازي شوي وي.
اڅک: ستاسو په نظر به ممکنه اوربند اوږ مهالې وي او که لنډ مهالې؟ که يې د بڼې په اړه خپل نظر موږ سره شريک کړئ.

خادم: اصلا د اوربند، مذاکراتو او سولې مسئله د مرگ او ژوند ترمنځ انتخاب دی، معنی دا چې په دې سره د مرگونو لړۍ بندېږي او د بښاته او اميد څخه ډک ژوند مرحله پيلېږي،

دا دواړه متفاوت دريځونه، مختلفې لارې او مختلفې اغيزې دي.

اوربند بايد تل پاتې وي، دا سمه ده چې اوربند مختلف پړاوونه لري، بايد په لومړي ځل يا يو مياشت، يا درې مياشتي او يا د څو ورځو لپاره اوربند وشي، مهمه دا ده، چې د څومره وخت لپاره سره صلاح کيږي.

د اوربند په دوران کې سره خبرې کوي، معاملې کوي، شايد نتيجې ورسپري او شايد هم نتيجې ته ونه رسېږي، که نتيجې ته ونه رسېږي نو اوربند هم له منځه ځي او که پايله ترلاسه شي، اوربند هم غزېږي.

هر فرمول چې موږ د سولې د راتگ او يا مذاکراتو لپاره وړاندې کو، دا په خپل ذات کې د تغير وړ فرمولونه او شاخصونه دي، هيڅکله يو فرمول په بل چوکاټ کې قابل د عمل نه دی، خو ورڅخه استفاده کيدی شي.

بله مسئله د مذاکراتو هغه درې مسئلې دي، چې د مذاکراتو څخه مخکې مسئله، د مذاکراتو په منځ کې او د مذاکراتو څخه وروسته مسايل په کې نغښتي دي.

د مذاکراتو لومړۍ مرحله د اعتماد سازۍ مسئله ده، چې اوس تر ډيره حده اعتماد سازي له سوال سره مخ ده، زما په فکر د طالبانو او امريکايانو د رهبرۍ تر منځ بحث همدا دی چې دوی څنگه اعتماد سازي وکړي. اعتماد نشته، نو ځکه د اوربند خبرې کيږي، امريکايان اوربند غواړي او طالبان اوربنده کوي، معنی دا چې دوی يو پر بل باندې بې باوره دي. امريکايان وايي که چيرته موږ خبرې شروع کړو او اوربند ونه شي تاوان کو.

طالبان وايي، که چيرته اوربند وکړو او خبرې ونه شي نو موږ به تاوان وکړو، نو هره مرحله په خپل ذات کې مهمه وي، خو تر ټولو مخکې په کې د مذاکراتو څخه مخکې مرحله ده او دا به د يو بنياد په توگه د خبرو يوه پيلامه شي.

همگام با کاروان نای و نوا

سفری به سرزمین رابعه و مولانا

جليل پويا

و آهنگي که می‌تواند از هر که باشد. و ما آن روز با آهنگ مژده جمال‌زاده "در دامن صحرا بی‌خبر از دنیا" پیش ما سوخته دلان مسجد و میخانه یکی است" از تاج محمد چاه آبی "می‌نوشتم بیت رنگین رنگ اگر می‌داشتم" از داوود سرخوش راه پیمودیم.

نقطه دیگری را که حین عبور از شاهراه می‌توان فهمید درجه‌های ولایت‌های است که در این مسیر قرار دارند و تفاوت درجه را به‌خوبی می‌توان با عبور از سمنگان و ورود به سرزمین‌های مربوط به بلخ فهمید. تفاوت درجه این دو ولایت با عبور از تنگه تاشقرغان آغاز می‌شود و تا رسیدن به مرکز ولایت‌ها بیشتر می‌شود. سمنگان و بلخ هردو ولایت‌های باستانی کشورند و هردو جاذبه‌های فرهنگی و باستانی زیادی را در خود جای‌داده‌اند. استوپه‌ی سنگی تخت رستم و مغاره‌های سنگی باستانی در جوار این ستوپه در شهر ایبک مرکز سمنگان از مشهورترین و عظیم‌ترین داشته باستانی کشور است. این آثار تاریخی سنگی و مستحکم اگر تاکنون باقی مانده‌اند فقط یک دلیل دارد و آن استحکام آنها است. این آثار سنگی به حدی مستحکم و غیرقابل تخریب‌اند که آدم‌ها از تخریب آن عاجزند ورنه در این ولایت که توجهی به آثار و آبدات تاریخی نمی‌شود تاکنون تخریب‌شده بود و اثری از آنها نبود. عصر آن روز سرانجام وارد ولایت بلخ شدیم. با مشاهده اطرافمان مواردی را متوجه شدم که نمی‌شد از آن بدون توجه گذشت. شهرک‌های که مردمان زیادی ساکن آن‌اند اما نقشه، سرک ندارند اما در کنار آن شهرک‌های را دیدیم که سرک، برق، جاده و همه‌چیز آن مهیا بود اما هنوز کمتر خانه‌ی در آن نباشده بود. به‌خوبی می‌شد فهمید که شهرک‌های بخش اول مربوط مردم عادی و شهرک‌های بخش دوم مربوط زورمندان و پولدارهای است که زمین را به خاطر اعمار شهرک بنام خود کرده و تمام امکانات رفاهی را برای ساختن خانه مسکونی فراهم کرده‌اند و منتظرند. و این نمونه‌ی واضح از یک بام و دو هوا در بلخ برای من بود. شامگاه نخست اقامتگاهمان در بلخ با پذیرایی گرم همکاران خوب میدیوتیک بلخ و شبکه جوانان بلخ آغاز و پس از صحبت‌های کوتاهی تن‌های خسته‌مان در آغوش خواب سپردیم.

از آنجایی‌که برنامه نای و نوا (گزارش کامل نای و نوا در این لینک قابل دسترسی است) برای شام دومین روز اقامتمان در بلخ تدارک دیده‌شده بود، نیمه اول روزبه دیدار از روضه مولا علی، دیدار از بازارهای بلخ، بازدید از قصر جهان‌نما و ساحه‌های اطراف آن و دیدار از تنگه طبیعی تاشقرغان در چند کیلومتری بلخ که یکی از جاذبه‌های طبیعی و زیبای این ولایت شمرده می‌شود، سپری شد.

بلخ هزاران آبدۀ تاریخی کوچک و بزرگ را در خود جای‌داده است، لذا کافی توجهی به این آبدۀها شود تا از یکسو آیندگان از نعمت تماشای این آثار تاریخی محروم نشوند و از سوی دیگر منبع مهم درآمد این ولایت که جاذبه گردشگری است، از رونق باز نیایستد. دیدار از ولسوالی بلخ ولایت بلخ و آبدۀهای مهم تاریخی این منطقه باستانی بخشی بود که در حاشیه نشست نای و نوا تدارک دیده‌شده بود، اما گروه همراه ما به دلیل تهدیدات امنیتی این منطقه از دیدن آن محروم شدند. من اما با یکی از دوستانم و به همکاری یک دوست خبرنگار عصر دومین سومین روز سفرمان به شمال به این ولسوالی زیبا سرزدیم. این دقایق زودگذر (دیدارمان از آبدۀهای تاریخی ولسوالی بلخ) اما برای اهمیت زیادی دارد که اگر ریسک ناامنی را به جان نمی‌خریدیم از آن بی‌بهره می‌ماندیم. بناهای عظیمی که هرکدام گویای عظمت تمدن گذشتگان این خطه بودند، یکی پابرجا، دیگری در حال تخریب و برخی نیز در آستانۀ نابودی.

فردای چهارمین روز سفرمان، ناچار تن به جاده دادیم، ما بودیم و یک راننده جوان خوش‌برخورد به نام فردین، اهل کابل؛ سفر به میلمان پیش رفت و به‌جز از آن دلهره‌های همیشگی مسیر بغلان، مثل روز قبل بدون چالشی خاصی مسیر بلخ تا کابل را پیمودیم.

شلیک گلوله را در این منطقه شنیدیم اما با سرعت و بدون اینکه سر از ماجرا در آریم از ساحه گذشتیم. ناامنی این مسیر را از پوسته‌های مخروبه و سوراخ سوراخ نیروهای امنیتی در دو طرف جاده هم می‌توان فهمید. پوسته‌های که متروکه و تبدیل به آوار خاک شده بودند. در بغلان توجه ام را محصولات شالی بخود جلب کرد و یاد حرف‌های همکارم که چند روز قبل از سفر یادآور شده بود از ذهن گذراندم. به گفته او، این فصل فصل برداشت محصولات است و از سال‌ها بدین سو بین طالبان و مردم محل قرارداد نانوشته‌ی در حال عملی شدن است و آن اینکه طالبان در بدل کاهش ناامنی و توقف جنگ از مردم عشر می‌گیرند. هرچند که این قرارداد شامل فعالیت طالبان در مسیر جاده نمی‌شود اما با آن‌هم در ته‌دل از نگرانی‌ام کاست. بغلان، ولایتی که به دلیل کارخانه‌های مشهور آن از اهمیت زیاد اقتصادی برخوردار بوده و روزگاری یکی از ولایت‌های مهم اقتصادی کشور شمرده می‌شد. این ولایت سالیان درازی به دلیل فعال بودن فابریکه قند، سمنت، ذغال، نساجی، بوره و لبنیات شهرت اقتصادی داشت که اکنون بیشتر این فعالیتها متوقف‌اند و اکنون ناامنی این ولایت زیانزد است و تبدیل به ولایت فقیری شده است. فقر را می‌شود از چهره شهر و وضعیت روحی و ظاهری ساکنان آن و مغازه‌های خاک‌آلود و فعالیت‌های بی‌رمق تجاری در بازار پل‌خمری می‌توان فهمید. دو طرف مسیر شاهراه‌شمال جاذبه‌های طبیعی و مناظر زیبایی دارد که چشم از دیدن آن سیر نمی‌شود و نمی‌شود چشم از آن‌ها برداشت و توجه را به چیزی دیگری جلب کرد مگر در صورتی‌که ترس ناامنی وجود نداشته باشد.

کافی است دغدغه ناامنی را نادیده بگیري به دوروبرت خیره شوی؛ تو باشی دو تا چشم بینا و دو گوش شنوا

به گفته عادل "موتره‌ای کلان میده میده می‌آیند." سرانجام از دل تونلهای پر خاک و دود گذشتیم و هنوز شیب‌های سالنگ شمالی به پایان نرسیده بود که همراهانمان دغدغۀ تازه‌ مسیر شمال را مطرح کردند و آن چک پانیت‌های احتمالی طالبان در مسیر شاهراه بغلان بود. برای عبور بی‌دردسر از مخسه حضور طالب در جاده شرایطی وجود داشت که باید آن را در خود مهیا می‌کردیم. تا رسیدن به میعادگاه حضور احتمالی طالب در مسیر جاده (کیلگی)، در نخستین گام سراغ مبیایل ام رفتم. کال‌لوگ هایم را حذف کردم، فهرست مخاطبین، تصاویر، ویدیو و برخی از آپلیکشن‌های تلفون ام را مخفی کردم و بعضی را نیز حذف کردم. هرچند که به گفته عادل (راننده ما) طالبان حرفه‌اند و حتی قفل مبیالها را نیز باز می‌کنند. دیگران نمی‌دانم چه آمادگی‌های خاصی گرفتند اما تمامی آمادگی‌های ما برای عبور بی‌دردسر از کنار طالبان فردی بود و همه به وسایل سیستم صوندی که در موتر همراهمان بود، توجهی نکردند.

در مسیر بغلان دو نقطه (کیلگی و چشمه شیر) دو منطقه معروف است که طالبان گهگاهی در آنجا چک پانیت می‌زنند و آن را بیشتر راننده‌ها می‌دانند و برای مسافرانشان نیز گوشرد می‌کنند. ما آن روز شانس آوردیم و از این مناطق بدون حضور طالب در جاده و بدون کدام مزاحمتی عبور کردیم هرچند که در همان گیرودار، مردی سوار بر موتر لندکروز در اثر شلیک گلوله طالبان زخمی شده بود. دوستان ما که کمی با تأخیر از این مسیر گذشته بودند، در ساحه "سنگ سوراخ" لنگۀ کفش، لکه‌های خون تازه آن فرد را در جاده و صدای فیرهای پراکنده را دیده و شنیده بودند. به گفته آن‌ها دو تانک نیروهای امنیتی فرد مجروح را از ساحه انتقال دادند. این منطقه بیشتر از نقاط دیگر شاهراه بغلان ناامنی است. در برگشت از بلخ نیز ما صدای

پس از حدود دو سال از پایه‌گذاری حلقه ادبی – فرهنگی نای و نوا، سرانجام گردانندگان این حلقه صبح یک روز پاییزی برای تدویر بیست و دومین نشستشان رهسپار بلخ، دیار مولا علی، زادگاه مولانا و سرزمین رابعه شد. برای این سفرمان راه زمینی، مسیر پرپیچ خم و پر از مناظر زیبا و دلپذیر شمال در نظر گرفته‌شده بود. مسیری که بااین‌همه خوبی‌ها گهگاه در آن دلهره و ترس را نیز ناگزیر باید تجربه کرد.

دلهرۀ ناامنی و حضور طالب که هرازگاهی سر راه مسافران سبز می‌شوند و در صورتی‌که بدشانس باشی، معلوم نیست از آن لحظه چه بر سرت خواهد آمد. اما ما در این سفر گروهی پرخاطره و تا حدودی پرمخاطره ریسک ناامنی را به جان خریدیم دل به دریا زدیم. کابل، این شهر چندمیلیونی و جاده‌های پرازحاشمش که حتی در آن صبح زود هم پرتردد و ترافیک سنگین بود، را ترک کردیم و در گروپ‌های چهارنفری رهسپار مقصد شدیم. در آن صبح دل‌انگیز، وزش نسیم خنک صبحگاهی، پس یک ساعت و اندی به دره پرپیچ خم سالنگ رسیدیم. کابل قلمرو آدم‌ها است و طبیعت در اینجا کاملاً رنگ‌باخته است لذا کمتر می‌شود پاییز و زیبایی‌های تغییر فصل را در آن احساس کرد. گرمی و سردی تنها نشانه‌های است که می‌شود آن را حین تغییر فصل‌ها احساس کرد. اما در آنجا (سالنگ) می‌شد پاییز و دورۀ حکمرانی‌اش بر طبیعت را، بهتر حس کرد.

در این دره زیبا هنوز هم طبیعت باقوتش حکم‌فرما است و آدم‌ها کمتر بر آن دستبرد زده‌اند. در آنجا بود که دریافتم پاییز، فصل تقابل رنگ‌ها است و این تقابل را به‌غیراز دره سالنگ در دیگر نقاط کشور کمتر احساس کرد. این تقابل را از برگ‌های زرد سپیدارهای جوان می‌شد فهمید که تن به پاییز داده‌اند و سبز بودن را که نشانه‌ی تابستان است از خود دور کرده‌اند. کمی پیشتر در آن بالا‌ها اما تقابل دیگری خودنمایی می‌کرد که گویایی جنگ پاییز و زمستان بود و آن را می‌شد از ریزش دانه‌های سپید برف در اوج سالنگ‌ها و سپید شدن نوک قله‌های سالنگ فهمید. هرچند که سالنگها سرزمین حکمروایی سرما است و زمستان بیشتر از دیگر فصل‌ها در آن حکمروایی دارند.

بلی سرما، حداقل در نیمی از سال یک دغدغۀ جدی برای عابران سالنگها است و این دغدغه از همین اکنون آغازشده بود و شاید تا دو هفته دیگر اوج بگیرد. یادمان باشد که در این معبر پرپیچ خم و بااهمیت که تنها مسیر مواصلاتی زمینی بین شمال و مرکز است و در حداقل نیمی از سال گریزی از سرما در آن نیست، این تونلهای باریک و محقرند که به داد ما می‌رسد. تونل‌های که باگذشت سالها از ساخته‌شدنشان، اکنون روز و حال چندان خوبی ندارند، چراغ‌ها و وسایل تهویه هوای آن بیشتر اوقات خاموش است، در مواردی نیاز به مرمت و توجه جدی مسئولین دارند.

مسیر چند کیلومتری سالنگ شاید تنها جادۀ باشد که گمان می‌رود هیچ‌گاهی آن را تکمیل و یکدست نخواهیم یافت. زیر طبیعت سخت این منطقه و استفاده مواد بی کیفیت در کانکریت جاده‌ها سبب شده است که جاده از یکسو در حال بازسازی و از سوی دیگر در حال تخریب است. علاوه به راین قسمت‌های از جاده را نیز در این مسیر می‌توان مشاهده کرد که زیر پای وسایط توناژ بلند (غیرقانونی) خمیر شده‌اند.

هرگونه فکر کنیم نمی‌توانیم اهمیت فوق‌العاده این تونلها را نادیده بگیریم. تونل‌هایی که اگر حتی یک نقطه آن آسیب ببیند، تردد زمینی شمال و مرکز متوقف می‌شود. در آن بالا جاده‌ها خاکی است و در تابستان خاک و در زمستان گل‌ولای دردسر بزرگی برای راننده‌های است که از این مسیر رفت‌وآمد می‌کنند. به گفته عادل راننده کرولای حامل ما که به گفته خودش ۱۵ سال در این مسیر فعالیت داشته است، عبور از سالنگها سخت‌ترین بخش کار در این مسیر است. عبور از سالنگ، برای موتره‌ای کوچک و مسافربری در شرایط عادی سه تا چهار ساعت و برای وسایط بآبری توناژ بلند یک شبانه‌روز را در برمی‌گیرد.

بیست و دومین نشست حلقه نای و نوا در دیار مولانا

جلیل پویا

مکتب‌های ادبی نیز از آن یاد می‌شود، صحبت شده و اینکه شعر پارسی به لحاظ ساختار ادبی‌اش در چند مرحله دچار تحول شد است. به گفته او یک دوره، دوره اوج قصیده بود، بعد از آن شعر دچار تحول شد و فرم آن فرم غزل شد و محتوای آن نیز تغییر کرد. به گفته آقای علیپور شعر پارسی در دوره هندی نیز دچار تغییراتی شد و از زبان فاخرش فاصله گرفته و بیشتر اجتماعی شد که او از این دوره به عنوان یک چرخش بزرگ در زبان پارسی یاد کرد. او در ادامه صحبت‌هایش افزود که در دوران معاصر نیز شعر پارسی چند تحول بزرگ را به خصوص در بخش کاربرد اجتماعی‌اش تجربه کرده است. او تاکید کرد که شعر فارسی تنها از نگاه فرم تغییر نکرده بلکه کارکرد آن نیز تغییر کرده است.

در ادامه برنامه عبدالله رسولی هماهنگ کننده مرکز میدیوتیک افغانستان از دست اندرکاران و گردانندگان حلقه بیست و دوم نای و نوا به خاطر تدارک این برنامه قدردانی کرد و افزود که این حلقه با ابتکار چند شاعر فرهیخته و حمایت مالی مرکز میدیوتیک و توجه ویژه آقای کریمی رییس عمومی این مرکز آغاز شده بود که اکنون از پایه‌گذاری آن حدود دو سال می‌گذرد.

آقای رسولی در اشاره به تدویر بیست و دومین نشست حلقه ادبی – فرهنگی نای و نوا، ابراز امیدواری کرد که این نشست‌ها ادامه یابد و اعضا شاهد برگزاری نشست صد و چندصدمین آن نیز باشند. او همچنان ابراز امیدواری کرد که ساحه تحت پوشش نشست‌های این حلقه نیز از ولایت‌ها به بیرون از مرزها کشانده شود و در کشورهای دیگر نیز برگزار شود. از آنجایی که به گفته او یکجا ساختن صدای هنرمندان، شاعران نویسندگان، ادیبان و فرهنگیان زبان‌های مختلف کشور، از جمله اهداف بزرگ این برنامه ادبی – فرهنگی است.

آقای رسولی در ادامه صحبت‌های به چاپ نخستین اثر نای و نوا که حاوی اشعار و زندگی نامه شاعران عضو این حلقه می‌باشد اشاره کرد و افزود که این اثر در یکسالگی این حلقه به کوشش فرح مصطفوی از سوی مرکز میدیوتیک به چاپ رسیده است.

توزیع کتاب نای و نوا برای اشتراک کنندگان، بخشی از برنامه حلقه بیست و دوم نای و نوا بود. همچنان موسیقی (صدای دلنواز دمبوره، طبله و گیتار) و آهنگ‌های محلی شمیم کامران، بخشی دیگری از برنامه آن شب بود که در دل شب سکوت را می‌شکست و روان اشتراک کنندگان را با صدای گیرایش نوازش می‌کرد.

است. او در ادامه قصیده را بخوانش گرفت و توضیحاتی را نیز در رابطه به آن ارائه کرد. حکیم علیپور از دیگر شاعرانی بود که در برنامه شب نای و نوا، شعر خوانی کرد و صحبت‌های نیز در رابطه به شعر و ادبیات داشت. آقای علیپور گفت، دو بحث جدی وجود دارد که دست‌اندرکاران ادبیات و مخاطبان جدی ادبیات باید به آنها فکر کنند و آن دو بحث مربوط به تحول شعر و ادبیات پارسی دری (تحول شعر از لحاظ ساختار ادبی و تحول شعر پارسی به لحاظ کارکرد اجتماعی آن) است.

آقای علیپور افزود که همواره در رابطه جریان‌های بزرگ شعر پارسی که به عنوان

دیگر در این برنامه شعر خوانی کردند. در بخشی از برنامه، حضار پای سخنان نغز استاد فرهیخته یوسف سیمگر باختری مولاناشناس، پژوهشگر و ادیب معاصر کشور نشستند و از دکلمه، توضیحات و صحبت‌های او (که از غنیمت‌های بی بدیل روزگار است)، فیض بردند. استاد سیمگر، در آغاز صحبت‌هایش یادآور شد که در گذشته‌ها شعر می‌سروده اما از زمانی که فهمیده شعر چیست دیگر نسروده است. او سپس ضمن خوانش شعری از ناصر خسرو قبادیانی بلخی گفت که بلخیان وارث ناصر خسرو بلخی و وارث شاعران، حکما و فیلسوفان بزرگی هستند، لذا بودن در میان بلخیان افتخار

ریاضیات، منطق، فقه و بخش‌های دیگر دانش قدیم در اینجا زیسته‌اند.

در ادامه برنامه، استاد یحیی جواهری از شاعران نامی بلخ صحبت کرد و اشعاری چندی را نیز بخوانش گرفت. آقای جواهری از میدیوتیک افغانستان بخاطر تدویر این نشست و فراهم کردن زمینه برای گردهم‌آیی اهل شعر، هنر و فرهنگ تشکری کرد. عبدالمالک عطش، احمد محمود امپراطور، محمد قاسم وحدت، محمد رسول صبا، هلال فرشیدورد، بهرام هیمه، خیام خموش، حسیب احراری، عارف بسام، حدیثه نقشبندی، وارث فهیم، ارژنگ عاطف، حبیب دانشیار، حکیم علیپور و برخی شاعران و فرهنگیان

خانه صلح مولانا جلال‌الدین بلخ (مرکز رسانه‌ی میدیوتیک بلخ) به روز چهارشنبه (اول عقرب) میزبان بیست و دومین نشست حلقه ادبی – فرهنگی نای و نوا بود. آنگونه افتخار ابتکار برگزاری حلقه‌های نای و نوا به مرکز میدیوتیک افغانستان بر می‌گردد، این نشست نیز از سوی این مرکز و به میزبانی دفتر ولایتی میدیوتیک در شهر مزار شریف برگزار شد. نزدیک به بیست تن از شاعران و فرهنگیان عضو دایمی حلقه نای و نوا، دهه‌ها تن از شاعران، فرهنگیان، اساتید دنیای شعر و ادب، مسئولان دولتی، جوانان، هنرمندان، دانشجویان و فرهنگ دوستان بلخ باستان در این نشست ادبی – فرهنگی اشتراک داشتند.

احمد سلطان کریمی رییس عمومی میدیوتیک، بانو کریمی، استاد یوسف سیمگر باختری مولاناشناس، پژوهشگر و ادیب معاصر افغانستان و استاد یحیی جواهری از شاعران نامی بلخ، مهمانان ویژه حلقه بیست و دوم نای و نوا بود.

بیست و دومین نشست نای و نوا با صحبت‌ها و دکلمه اشعاری از سوی فرح مصطفوی مسئول فرهنگی و جوانان میدیوتیک افغانستان رسماً آغاز شد. خانم مصطفوی سپس از حضور گرم شاعران و فرهنگیان که از فاصله دور و نزدیک در این نشست اشتراک کرده بودند، مهمان‌های ویژه این نشست، دست اندرکاران این برنامه و میزبانی گرم میدیوتیک بلخ، سپاسگذاری کرد. گرداندگی این حلقه را محمد ناصر نجات و بانو بصری نظامی اعضای شبکه جوانان میدیوتیک بلخ به عهده داشتند. در ادامه برنامه، محمد صابر نقشبندی هماهنگ کننده میدیوتیک بلخ صحبت کوتاهی در رابطه به این نشست داشت و به نمایندگی از دست اندرکاران این مرکز از حضور گرم اشتراک کنندگان سپاسگزاری کرد. آقای نقشبندی گفت که بی گمان ادبیات بخشی از فرهنگ پربار این سرزمین است و در میان گونه‌ها و عناصر ادبی، شعر جایگاه ویژه را بخود اختصاص داده است. به گفته آقای نقشبندی اهمیت شعر بحدی است که هیچ فردی نمی‌توان یافت که یک مصرع، یک بیت و یا هم یک یا چند شعر در ذهن اش نداشته باشد.

آقای نقشبندی افزود که بلخ (شهر مولاعلی علی و زادگاه مولانا) یکی از گنجینه‌های بزرگ فرهنگی افغانستان، زادگاه بزرگترین و خردمندترین انسان‌های وادی فرهنگ و ادب هزارساله کشور بوده و از مولانا گرفته تا ابوعلی سینا و از رابعه تا فاطمه بلخی، از ابراهیم ادهم تا واصف باختری و هزاران ستاره تابناک و شخصیت‌های علمی و اندیشور در زمینه حکمت، فلسفه، نجوم،

نشسته نشدن دست‌ها پس از تشناب موجب پخش ابر میکروب می‌شود

طیف وسیع ای کولای از انسان به انسان است، موقعی که ذرات مدفوع از یک شخص به دهان شخص دیگر می‌رسد."

پروفسور لیورمور می‌گوید E.coli شایع‌ترین دلیل سپتیمی (مسمومیت خون) است و بیش از ۴۰ هزار مورد در هر سال فقط در انگلستان پیش می‌آید.

پروفسور لیورمور در عین حال تاکید می‌کند "رعایت نکات بهداشتی در حین پخت غذا کماکان بسیار مهم است و هنگام سر و کار داشتن با گوشت خام باید مراقب بود."

ابرمیکروب‌ها "از طریق بهداشت ضعیف در تشناب پخش می‌شوند و نه از طریق مرغ نیم‌پز و سایر مواد غذایی." پزشکان می‌گویند شستن مرتب دست و بهداشت مناسب، مهم‌ترین راه برای جلوگیری از شیوع عفونت‌ها است. انواع مختلفی از باکتری E.coli وجود دارد. بیشتر آنهایی ضرر هستند اما برخی از آنها می‌توانند بیماری جدی ایجاد کنند. پرفسور دیوید لیورمور از مدرسه پزشکی نوریچ دانشگاه آنگلیا و نویسنده ارشد این تحقیق می‌گوید "محتمل‌ترین مسیر انتقال بتالاتکاماز

در یافتند که اکثر عفونت‌های ابرمیکروب‌های مرتبط با E.coli ناشی از سوبه‌های مضر موجود در مدفوع انسان است و نه انواع موجود در مرغ، گوشت خوک یا انواع دیگر گوشت.

ابرمیکروب‌ها در برابر دوا مقاوم هستند.

– چیزهایی که از تشناب آلوده‌ترند

– با هم دست ندهید، 'مشتان را به هم بزنید'

این گروه می‌گویند یافته‌های آنها که در نشریه بیماری‌های عفونی لانست منتشر شده است، نشان می‌دهد که این

افرادی که بعد از رفتن به تشناب دست‌های خود را نمی‌شویند، مسئول پخش باکتری ای کلای (E.Coli) هستند.

طبق تحقیقات جدید، باکتری E.coli بیشتر از طریق بهداشت ضعیف منتقل می‌شود تا گوشت خوب پخته نشده یا سایر مواد غذایی.

کارشناسان هزاران نمونه خون، مدفوع و نمونه‌های مواد غذایی را بررسی کردند.

دانشمندان، از جمله گروهی در دانشگاه ایست آنگلیا،

امریکا پس از کشتن بغدادی دنبال دیگر رهبران داعش است

به گفته عبدالرحمن، در حالیکه جنگجویان داعش در حال فرارند، تاکنون تعداد ۵ تن آنها کشته شده اند. مظلوم عبدی فرمانده نیروهای دموکراتیک کرد سوریه توییت کرد که تعقیب المهاجری در نزدیکی جرابلس بخشی از هدف عملیات نیروها برای تعقیب رهبران دولت اسلامی داعش می باشد. دونالد ترامپ رئیس جمهور ایالات متحده دیروز اعلام کرد که ابوبکر البغدادی رهبر گروه دولت اسلامی یا داعش در جریان عملیات نیروهای امریکایی در شمالغرب سوریه کشته شده است

اداره ناظران حقوق بشر سوریه می گوید، نیروهای ایالات متحده و کرد سوریه، پس از کشته شدن ابوبکر البغدادی رهبر گروه تندرو 'داعش'، به عملیات شان علیه رهبران این گروه در سوریه ادامه داده اند. رامی عبدالرحمن آمر این اداره که در لندن مستقر است، به خبرگزاری 'ادی پی ای' گفت: "سربازان امریکایی و جنگجویان به رهبری قوای دیموکراتیک کرد سوریه (اس دی اف) در حال حاضر در پی دستگیری عبدالحسن المهاجری دستیار ارشد البغدادی در شهر عین البیدا در حومه جرابلس است.

پایان نشست چهار جانبه صلح افغانستان در مسکو

امریکا و طالبان گفت و گوهای صلح را از سر بگیرند!

شرکت کنندگان از تمامی اطراف جنگ در افغانستان خواستند تا فوراً سطح خشونت ها را کاهش دهند و اجازه دهند زمینه مذاکرات جدی صلح فراهم شود. به گزارش شفقنا، نمایندگان این کشورها گفته اند که انتظار دارند تادر جریان مذاکرات بین الافغانی آتش بس برقرار شود. بیانیه همچنین از طالبان و دولت افغانستان می خواهد تا "شمار قابل توجه" زندانیان یکدیگر را در آغاز مذاکرات بین الافغانی آزاد کنند. در این بیانیه همچنین از دولت افغانستان و گروه طالبان خواسته شده تا به گروه های چون القاعده، گروه تروریستی داعش و جنبش اسلامی ترکستان شرقی اجازه ندهند با استفاده از خاک افغانستان امنیت دیگر کشورها را تهدید کنند.

عاجاز، معاون وزارت خارجه پاکستان شرکت داشتند. در بیانیه مشترکی که در پایان این نشست منتشر شد،

وزارت خارجه روسیه در بیانیه ای اعلام کرده که ایگور مارگولف، معاون وزیر خارجه این کشور این موضوع را در نشست چهارجانبه نمایندگان روسیه، آمریکا، چین و پاکستان در مسکو ابراز کرده است. در بیانیه وزارت خارجه روسیه آمده: "طرف روسیه بر ضرورت از سرگیری فوری مذاکرات میان ایالات متحده و گروه طالبان تاکید می کند. همچنین تلاش های مشترک کشورها برای برگزاری مذاکرات بین الافغانی باید ادامه یابد." مسکو میزبان دومین نشست چهارجانبه در مورد صلح افغانستان بود که در آن زلمی خلیلزارا، نماینده ویژه آمریکا برای صلح افغانستان، دنگ ژیان، نماینده چین، ضمیر کابلوف و نماینده روسیه برای افغانستان و محمد

"کمک مالی به ترکیه برای پناهجویان باید کاهش یابد"

کیلومتر را در اختیار بگیرد تا حدود دو میلیون پناهجوی سوری در آن اسکان داده شود. کمیسر پیشین بودجه اتحادیه اروپا ضمن تاکید بر کاهش کمک های مالی به ترکیه تصریح کرده که پرداخت های میلیاردری به آنکارا باید ادامه یابد تا این کشور بتواند از پناهجویان سوری نگهداری کند. گونتر اوتینگر می گوید ادامه کمک مالی به ترکیه در بودجه سال ۲۰۲۰ اتحادیه اروپا پیش بینی شده اما ضرورت دارد که درباره جزئیات آن تا پیش از پایان سال جاری میلادی بحث و گفت و گو شود. مطابق توافق نامه سال ۲۰۱۶، ترکیه متعهد شده جلو پناهجویانی که از طریق این کشور در صدد رسیدن به کشورهای اتحادیه اروپا هستند را بگیرد و در ازای آن اعضای این اتحادیه تا پایان امسال شش میلیارد یورو به آنکارا و نهادهای کمک رسانی به پناهجویان پرداخت کنند. رجب طیب اردوغان روز شنبه برای چندمین بار طی هفته های گذشته تهدید کرد که اگر از برنامه های او برای اسکان پناهجویان در منطقه حائل مرزی حمایت نشود راه ورود آنها به اروپا را باز خواهد گذاشت.

کشورهای دیگری نظیر اردن و لبنان حمایت کنند. مطابق طرح اردوغان ارتش ترکیه قرار است در نوار مرزی ۴۸۰ کیلومتری با سوریه منطقه ای به عمق ۳۲

مالی اتحادیه اروپا ساخته شده است. سیاستمدار محافظه کار آلمان خاطر نشان کرد علاوه بر اینها کشورهای اروپایی باید در آینده بیش از این از

کمیسر پیشین بودجه اتحادیه اروپا خواستار کاهش کمک مالی به ترکیه مطابق توافق سال ۲۰۱۶ بر سر اسکان پناهجویان شد. او این درخواست را با اشاره به طرح ترکیه برای انتقال حدود دو میلیون پناهجوی سوری به شمال سوریه مطرح کرد. گونتر اوتینگر، سیاستمدار حزب دموکرات مسیحی آلمان، از کمک مالی اتحادیه اروپا به ترکیه برای نگهداری از پناهجویان سوری پشتیبانی می کند اما با ادامه "کمک های میلیاردری" به آنکارا موافق نیست. کمیسر پیشین بودجه اتحادیه اروپا به روزنامه "ولت ام زونتاگ" گفته کمک های مالی این اتحادیه به ترکیه که در چارچوب توافق نامه پناهجویان در سال ۲۰۱۶ پرداخت می شود باید کاهش پیدا کند. او می گوید مطابق برنامه های رئیس جمهوری ترکیه، رجب طیب اردوغان بسیاری از پناهجویان سوری قرار است به "مناطق امن" در شمال سوریه منتقل شوند. به گفته اتینگر، افزون بر این هزینه مالی نگهداری از پناهجویان نیز کاهش یافته زیرا تاکنون مدرسه، درمانگاه و اقامتگاه های زیادی برای آنها و با منابع

تنها سرمقاله بیانگر دیدگاه هفته نامه است مسولیت سایر نوشته ها به نویسندگان آن ها برمیگردد

ما را در شبکه های اجتماعی دنبال کنید
www.facebook.com/feskabul
www.twitter.com/feskabul
www.fes-afghanistan.org

FREDRICH EBERT FOUNDATION
**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

۰۷۰۸۰۵۱۲۱۷
۰۷۹۸۴۱۴۲۴۳
۰۷۸۵۱۹۶۲۹۷۲
۰۷۰۰۷۳۸۳۵۵
۰۷۷۹۹۹۴۰۴۰
۰۷۰۰۱۵۱۸۶۶

کابل
پروژه خالد بن ولید، بخش ۷ میدیوتیک بلخ
باچاخان واټ- عیدگاه پارک ته خبرمه د میدیوتیک افغانستان سصیمه ییز دفتر
شهرک سر دوره بلاک "الف" دفتر میدیوتیک، کندز
۲۰ نمبر کور دخوست ولایتی میلمستون ترشا
شهر هرات اپارتمان مقابل ریاست مخابرات

مراکز توزیع:
دفتر میدیوتیک افغانستان:
خانه رسانه یی بلخ:
نگرهار رسنیز کور:
خانه رسانه یی کندز:
خوست رسنیز کور:
خانه رسانه یی هرات: